

Minden eddigi társadalom története
osztályharcok története.
Világ proletárjai egyesüljétek!

N. Ertlős
12.13. n. 419 Jt

NÉPAKARAT

SZOCIALISTA MUNKÁSLAP

Az iparilag fejlettebb ország a szocializmus felé fordult.
"A jövője képét mutatja".
(Marx.)

No. 92 szám. Vol. VI. évfolyam.

New York, 1908 november 17

Egyes szám ára 2 cent. Helyben 1 cent.

FÜGGETLEN MUNKÁSPÁRT.

Az American Federation of Labor most tartja huszonnyolcadik konvencióját Denverben. Ezen a konvención fog eldőlni, vajjon a szövetség jövőhagyja-e azt a politikai álláspontot, melyet központi bizottsága a lefolyt elnökválasztó küzdelemben elfoglalt?

Az American Federation of Labor-nek évek során elfogadott álláspontja az volt, hogy az uniókban nincs helye semmiféle politikai kérdésnek. Azonban ez az álláspont csakis egyes uniókra vonatkozott, a központi bizottság tevékeny részt vett az A. F. of L. nevében a politikában, céljával tűzve munkástörvények alkotását olyformán, hogy időről-időre kérvényeket intézzen a kongresszushoz s kötelező nyilatkozatokat kényszerítsen ki a jelöltekől.

Ez a politikai működés teljesen megfelelt az A. F. of L. gazdasági álláspontjának. Mint gazdasági szervezet föltétlenül szükségesnek találta a kapitalista rendszert, gazdaságilag egyenlően szükségesnek találta a munkásosztályt és a kapitalista osztályt, a kettőnek küzdelmét elsősorban is békés megegyezéssel akarta mindig elsimítani s a kettőt egyenrangú félnek tartván, a törvényhozó testülettől pártatlanságot várt, törvényeket, melyek a tőke és munká viszonyát szabályozzák.

Világos, hogy amilyen helytelen volt az A. F. of L. gazdasági álláspontja, épp oly helytelen volt az álláspont következményeképpen a politikai magatartása is. Nem vette s nem akarta észrevenni, hogy a törvényhozás nem más, mint a kapitalista osztálynak, az uralkodó osztálynak képviselője, végrehajtó bizottsága s munkálkodása abban merül ki, hogy ennek az osztálynak érdekeit képviselje.

Igaz, hogy a parlament, úgy a szövetségi, mint az állami törvényhozás, halomszámra alkotott munkástörvényeket. Azonban e törvényeket vagy közvetve vagy közvetlenül a munkásosztály ellen lehetett felhasználni. Tény az is, hogy alkotott törvényeket a tőke tulajdonosai ellen. Azonban meg e törvényeket is a munkásosztály ellen fordították. Csattanós példája ennek a trust-ellenes törvény, melynek lényege az, hogy törvényellenes minden olyan szövetség, mely monopoliúra vezet. E törvény határozottan a trustokra vonatkozott, mint neve is mutatja, azonban a törvényszékek egyenesen a munkásszervezetek ellen használták föl azon az alapon, hogy a munkásszervezetek a munkaerőnek, mint árúnak, teremtik meg a monopoliúmat.

Az American Federation of Labor természetesen a republikánusok szövetségét kereste. Igen egyszerű volt az alku. A republikánus párt akosson munkástörvényeket s ezért viszont a unióvezérek szállítani fogják a munkásszavazatokat. Így volt ez évek során. A unióvezérek szállították a munkásszavazatokat s cserébe hullott a munkástörvény, mint a zápor, melyben nincsen áldás. Be kellett következni a kiábrándulásnak. Nem a munkásvezérek részéről, mert hiszen ők régen tisztában voltak azzal, hogy a kapitalista törvényhozás munkástörvényei rosszak, mint ha nem volnának egyáltalán. Be kellett következni az A. F. of L. tagjaiban a kiábrándulásnak, be kellett következni az elégedetlenségnek, mikor látták, hogy minden gazdasági küzdelemben éppen azon törvények alapján támad rájuk az állam politikai hatalma, melyeket a törvényhozók az ő vezéreik támogatására alkottak. Be kellett következni az időknek, mikor az A. F. of L. vezérei szükségesnek látták, hogy — ha csak következő bizalmat el nem akarják játszani, — olyan törvényeket követeljenek, melyek tényleg munkásérdekek kifejezői. És mielőtt ez az idő bekövetkezett, a kapitalisták törvényhozói egyszerűen a munkásvezérek szemé köpzé nevezték.

Gompers megérte azt, hogy esztendő során tartott republikánus szövetség után a kongresszus bizottsága, mely elé kérvényét terjesztette, gúnyt üzött belőle; a republikánus párt konvenciója pedig ajtó mutatott neki.

Ezután következett a demokrata párttal való szövetség. Csak a szövetséges változott, nem az elvi alap. Az A. F. of L. politikai tantétele megmaradt: A törvényhozás az egész népek képviselője s a nép minden részének érdekeit képviselnie kell. Az A. F. of L.-t a demokrata párt veresége megmentette újabb csalódástól. Nem lehet alkalma tapasztalni, hogy a munkásosztálynak a demokrata párttól sincs mit várni, mivel a demokrata párt nem adatott meg, hogy azt bizonyítsa. Az új szövetséges bukott s vele együtt bukott a politikában az A. F. of L. is. S most az A. F. of L., mely szükségét érzi a politikai akciónak, vagy visszatér a republikánus párt, vagy föltétlen megadást jelent; vagy megmarad a demokrata párt, mely már eleve is teljes sikertelen

seget jelent; vagy megváltoztatja politikai hitvallását s független politikai akcióba lép, mint független munkáspárt.

S tényleg fölvetették a független munkáspárt eszméjét, mely fölött a mostani konvenció fog dönteni.

Azonban a független munkáspárt az A. F. of L. politikai hitvallásának csak jelentéktelen változását jelentené. Változna annyiban, hogy többé nem várna semmit a tőke politikai pártjaitól, azonban a lényeg megmaradna. A kapitalista rendszer keretein belül, a kizsákmányolás rendszerének fenntartásával várná a munkáskérdés megoldását. S ez biztosítaná jólére kudarcát az új kísérlettel is.

Mindaddig, míg az A. F. of L. ugy gazdasági, mint politikai téren az osztályharc alapjára nem helyezkedik, a kapitalista osztálynak kovácsol fegyvert önmaga ellen. Gazdasági harcában részre szakgatja a munkásosztályt s a kapitalista rendszer fenállását biztosítja; politikai törekvéseivel sem tesz egyebet.

Az osztályharcot ignoráló munkáspárt megalakítása mégis haladást jelent. Egyike lesz azon eszközöknek, melyek a munkásosztályt bizonyítani fogják, hogy a munkásosztály felszabadítása csak a munkásosztály műve lehet s csakis az osztályharc alapján, a kapitalista rendszer megszüntetésével lehet elérni.

A MUNKÁSOSZTÁLY.

(A proletáriátus.)

— Irta: Kautsky Károly. —

Amerikai viszonyokhoz alkalmazva átdolgozta: Dániel De Leon.

Igy forr egybe fokról-fokra a munkásosztálynak valamennyi szektája, áthatva az egyre növekvő szamu nagytermelésben dolgozó proletáriátus szellemétől. Állandóan áthatja az egész tömeget a kapitalista osztály iránt érzett ellenséges hangulat, a fegyelem szelleme s az elvtársi érzület, mely sajátjára a nagytermelésben dolgozó munkásnak és mindenek felett e haladással együtt jár az elhatárolt tudományosság, mely a haladó proletáriátusnak egyik fő jellemvonása, mely osztályának tagjait mindinkább áthatja.

Igy emelkedik fokról-fokra a megvetett, üldözött és sülyedt proletáriátus történeti hatalomá, mely előtt minden más hatalom remeg. Így alakul ki egy új osztály, új erkölcsi fel-fogásával s bölcsesével, osztály, mely napról napra növekszik számban, tömörségben, hivatásának tudatában, értelemben: — osztály, amely gazdasági szükségletté válik.

VII. fejezet.

A proletáriátust elitélő és sülyesztő tendenciák.

A munkásosztálynak felemelkedése alacsony helyzetéből természetes és kikerülhetetlen folyamat, azonban e folyamat se nem békés, se nem egyetemes. A termelés kapitalista rendszerének tendenciái sülyesztik akarják a munkásnépet. A proletáriátus erkölcsi újjászületése csak e tendenciákkal s elmozdítóikkal, a kapitalistákkal való szembeállítás által lehetséges. És csakis úgy, ha megfelelő ereje van az ellentendenciának, melyek az újabb viszonyok következtében a proletáriátus között keletkeznek. A kapitalista rendszernek sülyesztő tendenciái nagyon különbözők különböző időszakokban, helyeken és iparágakban s függenek az árupiac viszonyaitól, a különböző telepek versenyének fokaitól, az ipar különböző ágaiban a technikai fejlődés és gazdasági forradalom következtében is. A tőke mindennap kizsákmányolásának veti alá az ország egy újabb részét, az iparnak egy újabb ágát s az illető népet a proletáriátus színvonalára sülyeszti. Mindennap új iparág keletkezik s a meglevők forradalom mennek át. A látvány, mely a kapitalista termelő mód első napjaiban mutatkozott, ma lát-

ható. Jelenleg is a nép egyes részei a proletáriátus soraiba sülyednek, innen némelyek a népsöpredék közé buknak, mások ismét föl-emelkednek a legalacsonyabb helyzetből; a munkásproletárok között is folytonos fluktuáció észlelhető; egyesek emelkednek, mások sülyednek, aszerint, hogy a felemelő vagy sülyesztő tendenciák az erősebbek.

Azonban az emberiség megújulásának szerencséjére, elkövetkezik egy idő, előbb vagy később, amikor a proletáriátus nagyobb részénél a felemelő tendenciák határozottan uralkodókká válnak, amikor elég erejük van, hogy a proletáriátus egyik vagy másik részét öntudatára, osztálykülönbségük tudatára, az egész munkásosztály minden tagjának szolidaritására ébresztik, a hatalomnak tudatára, mely egyesülésük eredménye. Mielőtt a proletáriátus bármely része tudatára ébred annak a ténynek, hogy osztályuk mulhatatlanul sülyeséges gazdasági elem a társadalomban; mielőtt az önbecsülés fölbred bennük; mielőtt meggyőződésükké válik, hogy osztályukra jobb jövő vár s ennek elérése csak tőlük függ; mielőtt a proletáriátus egy részére elég magasra emelkedett, hogy helyzetét s misszióját megértse: — ha tást kell gyakorolni az egész osztályra s nehéz feladattá válik visszaszorításuk azoknak a szerencsétleneknek színvonalára, kik tudnak gyűlölni, de nem tudnak hosszú küzdelemben kitartani, kik kétségbeesve jövőjükön, kicsapongásokban akarják felelni a nyomot, kik nem a forradalomnak, hanem a leigázásnak anyagául szolgálnak. Lehetetlen az osztálytudatoságot kiirtani azokból, kik egyszer már megszereztek. A kapitalista rendszer sülyesztő tendenciái bármily erővel zudulnak is le, ezt a részt csak anyagilag sülyeszthetik, erkölcsi leg nem, kivéve mindig a teljes összezuzatást. E kivétellel a kapitalistának az osztálytudatos proletáriátusra gyakorolt nyomása ellenakciósszerű; nem sülyeszt, hanem elkeserít, nem taszítja a proletárt a népsöpredék posványába, hanem martírrá avatja.

VIII. fejezet.

Az ipari tartaléksereg.

A bevándorlás által toborzott munkanélküli sereg.

Láttuk, hogy a nő- és gyermekmunka bevezetése az iparba a leghatalmasabb eszköz mely a kapitalisták képessé teszi a munkabér leszorítására. Azonban van más eszköz is, mely ha csak ideiglenesen is, épp oly hatalmas eszköz, ez a munkások szállítása oly hátramaradt országokból, melyeknek népei kis igényűek, de akiknek munkaerőjét még nem törte meg a gyárrendszer. A termelésnek nagyarányúvá fejlődése, a gép nemcsak lehetővé teszi, hogy gyakorlatlan munkások alkalmaztassanak a gyárak helyett, hanem hogy olcsón és rögtön odaszállítottassanak, ahol szükség van rájuk. A termelés fejlődésével lépést tart a szállítási fejlődése. Kolosszális termelés, kolosszális szállítási eszközökkel jár együtt, nemcsak árucikkeket, hanem személyeket is szállítók. Gőzhajók és vasutak, a civilizáció és a sokat dicsezt pillérei nemcsak fegyvereket, pálinkát s fertőző betegségeket szállítanak a barbárokhoz, hanem viszont barbárokat a barbáriszűz hozzá. A mezei munkások mind nagyobb számban tódulnak a városokba, a kevésbé ellenálló erejűek, kevesebb igényűek s türelmesek, rajlanak egyik helyről a másikra: tótok, svédok, olaszok Németországba; németek, belgák, olaszok Franciaországba; tótok, németek, olaszok, irek, svédok Angliába; tótok, olaszok, oroszok, svédok, irek, angolok, franciák kínaiak az Egyesült Államokba vándorolnak s szorítják le a munkabért mindenütt.

Mindezek a kivándorlók részben kizsájtottakból állnak kistermelők, kiket a kapitalizmus tönkretett, az utcára szorított s nemcsak otthonától, de hazától is megfosztott. A szocialistákat gyakran vádolják a filiszterek hazafiatlansággal. Nézzetek csak a kivándorlók rájára. Mi tette hazátlanokká e szerencsétleneket, ha nem a tőke? Mi tette őket száműzöttekké?

(Folytatjuk.)

AKIKET AZ ISTEN MEGLÁTOGAT.

Rotmansky Ábrahámot, egy tízenhároméves fiut elzárásra és egy dollárra büntetett a rendőrség azon nagy büneért, hogy a Thália színház előtt almat mert árulni engedély nélkül.

De a gyermek almarulásának betöltése egy család tragédiáját jelenti. Atyja a boldok házában van, anyja rokkant, szolgálata képtelen, bátyja, aki egyedül volna elég idős ahhoz, hogy dolgozzék — aszkóros és arra van kárthatva, hogy éjjel-nappal heverjen. A kis Ábrahámnak keservesen megkeresett pennyei képezték a szegény család összes jövedelmét.

Egyről másról.

CSENDELET TENNESSEBEN. — EMELIK A FARMEREKET. — A KÉT FOGOLY. — MIBE KERÜL A KORMÁNYZÓSÁG? — KAPITALISTA ÉS AZ ÁLLAM.

A néhai E. W. Carmack szenátor volt Tennessee államot képviselte a szenátusban. Mint általában elismerték, ragyogó tehetségű politikus volt. Ami azt jelenti, hogy szóban, írásban és tetteben kiválóan tudta szolgálni az uralkodó osztály érdekeit. No meg a saját érdekeit is, mert az ügyes politikusnak van rá gondolja, hogy míg a politika mezején fárads, a saját szénájáról se feledkezze meg. S hogy mennyire nem feledkezett meg Carmack, bizonyítja a vágya, saját lapja, mely hasznát hajtó vállalat volt mindenképen. Nem tudom hamarjában, ki mondta, de valaki igen találon így osztotta az Egyesült Államok lakosságát két részre: Az első résznek politikai "job"-ja van, a második rész pedig politikai "job"-ot szeretne kapni. Carmack az első részhez tartozott, de a "job"-ját a legutolsó választáskor elvette tőle a második rész, a szerencsés jelölt. Carmackot rendkívül elkeserítette a bukás s lapjában kiméletlen támadást intézett a győztesek ellen. A támadottak közt volt Cooper ügyvéd s Cooper ezredes, az ügyvéd apja.

Az ügyvédnek s törvényhozónak egyaránt kell ismerniök a törvényt. Ők azonban másképp intézték el a felmerült differenciákat. Nem a törvényre, hanem fegyverekre apelláltak, az eredmény az, hogy Carmack meghalt, Cooper pedig a rabkórházban van. Tennessee pedig forrong. A pártviták kiélesedtek, a pártszelvény lángra magasra csapott s mindkét fél készül a vérbosszura. Az egész históriának háttere az anyagi érdek. Az északi lapok pedig álszenteskedően szürnyülködnek: "Mi van Tennesseeval?" Nincs semmi különös. A magántulajdon rendszerében az volna különös, ha nem úgy folynának a dolgok, mint ahogy Tennesseeben s másutt is folynak.

Ezelőtt néhány hónappal történt, hogy Rooseveltt a farmerek anyagi és erkölcsi emelkedésének előmozdítására kinevezett egy bizottságot. A bizottság a napokban tett munkálkodásának eredményéről jelentést. A jelentés szerint a bizottság az ország déli részén kezdte meg kutatását. South Carolina államban vizsgálta meg elsősorban a farmerek életmódját. Ez az életmód mindennek nevezhető, csak megfelelőnek nem az általános egészségi szabályokra. Közel másfélszer gyermekét vizsgálta meg és harmincöt százalékát vérszegénységnek találta. Természetes, hogy a bizottság nem főszégyedik jó tanácsokkal, melyek szerint kevesebb munka, több szórakozás, bősebb táplálék volna szükséges, hogy a farmerek egészségi viszonyai javuljanak, ugyanakkor pedig nagyobb takarékoság, szorgalmasabb munka szükséges, hogy anyagi helyzetük javuljon.

A probléma megoldása a farmerekre marad. Nekik kell kitalálni, miként dolgozzák agyon magukat úgy, hogy meg ne árson; miképp koplaljanak úgy, hogy ne éhezzenek? S ha a farmerek a problémát nem fogják megoldani, azért a farmereket emelő bizottság igazán nem tehet.

Érdekes két fogoly került össze a new yorki Tombs udvarán a délelőtti sétákon: Pouden, az orosz forradalmár s Morse, a 15 esztendőre itélt trustmágnás.

Kapitalista szempontból mind a kettő bűnös, bár Poudennek szabadsága a munkásosztály érélyes fellépése folytán biztosítva van. Pouden bűne az, hogy küzdött a munkásosztály felszabadításáért s mikor az orosz uralkodó osztály fegyvert kényszerített kezébe, nem habozott fegyvert fogni. Morsenak bűne az, hogy mikor törvényes uton nem volt képes vagyont gyűjteni, nem habozott a törvénytelen eszközöket igénybe venni. Ezt ugyan megselelkeszi sok kapitalista, azonban ügyesebben. Morse tulajdonképen ügyetlenségért bűnhődik.

A munkásosztály szempontjából egyik fogoly sem bűnös. Pouden azokért a jogokért küzdött, melyekre minden ember igényt tarthat s amelyek a függetlenségi nyilatkozat szerint elidegeníthetetlenek. Morse pedig nem tett mást, mint engedett a gazdasági törvények követelményeinek, melyek a kapitalistát arra kényszerítik, hogy versenytársait gyűrje le oly eszközökkel, melyekkel lehet.

A két fogoly egymással nem érintkeznek. Természetes. Oly óriási különbség választja el a kettőt. Pouden ellensége annak a rendszernek mely Morse-okat produkál, Morse hiva annak a rendszernek, mely a Poudeneket üldözi.

Tudvalevő, hogy némely államban, így New Yorkban is, a pártok jelöltjei kötelesek az államtitkári hivatalnak bejelenteni, hogy mennyi

pénzbe került választási harcuk. Hughes kormányzó a napokban adta be je. entését, mely szerint megválasztása 369 dollár 65 centbe került. Ez ugyan nem jár valami terhes munkával, másrészt nem jár valami terhes munkával.

Azonban a jelentés hiányos. Arról beszámol, hogy mennyit költött Hughes, azonban nem szól semmit arról, hogy mennyit költöttek azok a korporációk, melyeknek érdekében állt Hughes megválasztása? Egy szót sem szól arról, hogy mennyibe került a republikánus pártnak a választás?

Beszámol arról, hogy 206 dollár 16 cent volt Hughes utazási költsége; de hallgat a "spellbinder"-ek költségeiről, beszámol a telefon költségeiről, de hallgat a több-kévesbb nyílt vesztegetésekre fordított összegekről.

Valószínű, hogy a demokraták jelöltje is pár száz dollárról fog beszámolni. Azonban nem fog beszámolni ő sem például a Tammany Hall kiadásáról.

A jámbor polgár pedig tündöhetik rajta, ugyan miért adóztatják meg a pártok a kapitalistákat 1000—10.000 dollárig, mikor csak szerény 200—300 dollárba kerül a választás?

Brazília első helyen áll a kávétermelő országok között. Termelése s kivitele nagyrészt ebből áll. A hatalmas telepeseknek nem az az érdeke, hogy sok kávé adjanak el és jót, hanem inkább kevesebbet, de nagy áron. S ebbeli igyekezetüket támogatja az állam. A brazilai kormány hetvenöt millió dollárt bocsajt a kávétermelők rendelkezésére a "rendetlen eladást" megkönnyítendő. Ami alatt azt kell érteni, hogy a kölcsönölni akarja az állam lehetővé tenni a kapitalistáknak, hogy áruikat felhalmozassák s a piacról visszatartva, emeljék az árakat.

Kétségtelen, hogy e kölcsön nyagban fogja segíteni a termelőket az árak felemelésében s az is bizonyos, hogy meggyőző példája annak, hogy az állam a kapitalisták szolgája. Ha a munkás akarja árujának, munkerejének árát emelni, az állam ugyan nem fogja ebben segíteni. Nem fogja kölcsönökkel lehetővé tenni, hogy a munkás visszatartsa erejét a munka-piactól s így magasabb árakat erőszakoljon ki. Ellenkezőleg. Az állam míg egyrészt mindent megtesz, hogy a kapitalisták árúinak árát emeljen segítsen, másrészt mindent megtesz, hogy a munkaerő árát leszorítani segítsen a kapitalista osztálynak.

INNEN-ONNAN.

Elmondhatjuk, hogy az Egyesült Államok elnöki székébe még nem került oly férfi, akit a csalásnak és szédelgesnek annyi és oly nyílt vádjával illették volna, mint William H. Taft, a most megválasztott elnököt. A Panama csatorna építésénél történt csalások az ő miniszterisége alatt követték el, melyekből bátyja húzott óriási hasznot, most pedig a Philippini vasutak építésénél bukkantak oly csalásokra, amelyekhez hasonlólt alig tud felmutatni a "panamák" története s amelyekből maga Taft és öccse Henry profitirozott irtozas összegeket. És ez az ember birja az Egyesült Államok lakosságának bizalmát. Különbön, amilyen a né, olyan az elnök.

A prosperitás előhírnökei, a hajléktalan munkások és munkások, akik csak úgy özönlenek ebben a dermesztő hidegben az ingyenes szállásokra, annyian vannak, hogy a szállások csaknem megfulladnak. De ha kijönnek, akkor meg a hidegtől megmerevednek.

CLEVELANDBAN A MAGYAR NYELVŰ NYOMDÁSOK BÉRHARCBA ÁLLNAK MINDEN ÖNTUDATOS NYOMDÁSZ KERÜLJE CLEVELANDOT!

Kik a lapot nem kapják rendesen, levelezőlapon tudassák velünk a következő angol szöveggel:

Editor, Népakarat. 516 E. 6th St., New York. I am a subscriber of your paper, but I don't get regulary. Please send it to this address:

Név
Szám és utca
Város

NÉPAKARAT

szocialista munkáslap.

• Szocialista Munkáspárt hivatalos közlönye.

Kiadja

Az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség

516 East 6th Street, New York, N. Y.

Megjelen minden kedden és pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	\$3.00
Fél évre	1.00
Negyed évre	0.50
Európába	12 korona.
Egyes szám ára 2 cent.	

A Munk. Bet. Szöv. hivatalos közlönye.

Szerkesztővel értekezni lehet hétfőn és szerdán 6-tól 8-ig.

NÉPAKARAT

Publ. by the Hungarian Socialist Labor Federation of America
516 East 6th Street, New York, N. Y.

Ch. ROTHFISHER, National Secretary.
M. ELLER, National Treasurer.

ISSUED EVERY TUESDAY AND FRIDAY.

SUBSCRIPTION YEARLY \$2.00
SINGLE COPIES 2c

Entered as Second-Class Matter August 28, 1907.
at the Post Office at New York, N. Y.

New York, Tuesday, Nov. 17, 1908

NÉHANY SZÓ

AZ "ELŐRE" TUDÓSÍTÁSÁHOZ.

Az "Előre" legutóbbi számában tudósítást közöl a new yorki magyar szakszervezetek gyűléséről, amely tudósítás egyáltalán bírálata a gyűlésen elhangzott beszédre.

Valóban nagyon lelkisínyelném magamat, ha az Előre bírálata adnék valamit. Oly kritika, mely nélkülözhetetlen a tisztességet, szóra sem érdemes. Az Előre kritikája pedig nem tisztességes, mert **oly mondat tulajdonít nekem, amelyet nem mondtam**, amelyet Ligeti Imre, a bíráló nem tud honnan szoptott, de amely mondat az én érvelésem feltüntetni tudom hogy vakmerő arcatlanság. Éppen ezért nem is foglalkoznék a "bírálat"tal, de mert az nély elvtársamnak azt a hitet keltheti, hogy én tényleg a "bírálat"-ban feltüntetett módon érveltem: pártommal szemben tartozó kötelességet vélek teljesíteni ha azt a leghatározottabb formában visszautasítom.

De lássuk mit ír az Előre, — jobban mondva Ligeti Imre?

Lepoeskondiáztván pártomnak előttem felszólalt tagjait, rám térvé így ír:

"Ó (Rothfischer) értelt, de hogyan? Helyesen (mondhatta) a semlegesek semlegességét, mert a Szocialista Párt is semleges a szakszervezetekkel szemben."

Hát én ezt nem mondtam és nem is hiszem el, hogy Ligeti így értette azt, amit mondtam. Ha hinném, hogy így értette, hát hülyének tartanám aki világosan elmondott mondatokat nem ért meg. Nem híven azonban, hogy ő hülye, azon állítását, hogy én úgy érveltem, mint ő azt megírta, rosszakaratu ferdítésnél nem tartom egyébként.

En ezeket mondtam: "Meg tudom érteni, hogy a szakszervezetekben csoportosult emberek, akik valamilyen szocialistának vallják magukat, de akik még nincsenek tisztában azzal, hogy melyik szocialista párt követi a kettő közül a helyes irányt — mindkét párttal szemben semleges álláspontba helyezkednek, de nem tud megérteni, miként lehet semleges a Szocialista Párt a gazdasági szervezetekkel szemben. Különösen találom, hogy éppen azok mondanak itt oly kemény, mondhatnám sértő bírálatot a semlegesség felett, akik maguk is semlegesek. A S. P. egy tagja hülyeségnek nevezte itt a szakszervezetek semleges álláspontját. De hát akkor minek nevezhető a S. P. álláspontja, amely szintén semleges?" Én ezeket mondtam. S ezt bizonyíthatják magának a S. P.-nak a gyűlésen jelen volt tagjai is és hogy ezek egyet jelentenek-e azzal, hogy én helyeslem a semlegesek semlegességét, mert a Szocialista Párt is semleges — ennek eldöntését a józan ész ítéletére bízom.

De hogy Ligeti Imre bírálatát általában nem becsületes szándékkal írta meg, bizonyítja az a tény, hogy úgy tüntet fel a dolgot, mintha mi, az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetségnek a gyűlésen felszólalt tagjai lehetőségeit mondtuk volna az oly gazdasági szervezetet amely nem áll az osztályharc alapján. Ez tűnik ki legalább Frankl elvtárs felszólalásához fűzött kommentárjából: "Komoly és a szó igazi értelmében figyelemre méltó Frankl S. L. P.-i elvtárs felszólalása, aki a szakszervezetek semlegességét lehetetlennek mondta, mert, úgy mond, gazdasági szervezet csak osztályharc alapján létezhetik s amíg nem csatlakoznak egy itteni angol politikai vagy gazdasági szervezethez, addig nem tekinthetők szakszervezeteknek." No hát, ha volna Ligetiben a szeméremérzésnek csak egy makulája, hát megírta volna, hogy az A. M. Sz. M. Sz. minden egyes tagja azt hirdette, másról nem is beszélt, mint hogy az a semlegesek valóban a munkásosztály érdekében akarnak cselekedni,

csatlakozzanak ahhoz a munkásszervezethez, amely az osztályharc alapján áll, amely szocialista elvekre van építve — az I. W. W.-hoz és segítsék felépíteni azt. Ezt kellett volna írnia Ligetinek, ha az igazságnak megfelelően akart volna írni és hozzá tehetne volna még azt is, hogy a S. P. mérvadó tagjai úgy nyilatkoztak, hogy aki komolyan akar küzdeni a kapitalizmus ellen, az csatlakozzék az — A. F. of L.-hez.

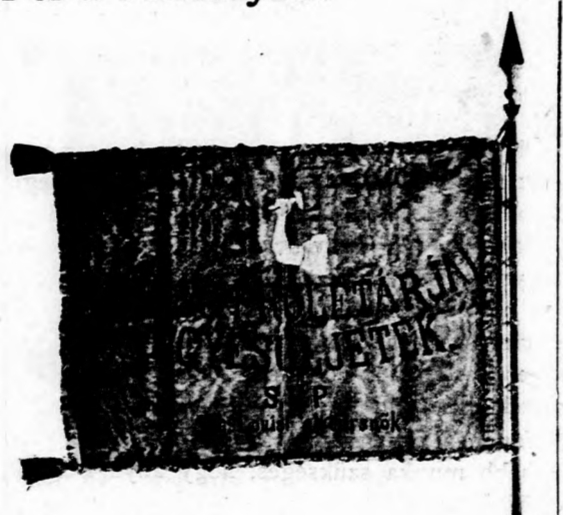
A hazugságoktól, ferdítésektől hemzsező tudósításból vegyünk ki még egy-két mondat: A "forradalmárok" felhasználva a jó alkalmat, bár a napirend és a politikai tisztesség ezt kizárta volna — párttagjátót folytatták."

A tudósító ezen állítása is csak szemérmelenségről tesz tanubizonyságot. Nemcsak hogy egyetlen egyikünk sem hívta fel a semlegeseket arra, hogy a Szocialista Munkáspárthoz csatlakozzanak, de még csak meg sem említettük a Szocialista Munkáspártot. Valamennyien az ipari unióizmusról beszélünk és az ipari szervezkedésre buzdítottunk. Egyedül Steron elvtárs volt az, aki az egyesülés kérdéséről beszélt, bemutatta az "ideális szpésegű" S. P. szépségibáit és bírálatot mondott a S. P. azon ideális szocialista eljárása fölött, amellyel visszatúrtotta a forradalmi szocialistákkal való egyesülést és inkább egyesült a papokkal. Sokkal nagyobb szolgálatot tett volna pártjának Ligeti, ha Steron érvelését iparkodott volna megdönteni, ahelyett, hogy őt egyszerűen leripacsozza.

Steronéhoz hasonló egyszerűséggel bának a tudósító Basky Ferenc elvtársamnak felszólalásával is, amidőn így ír: "Baskinak az "Előre"-ből kikapott citátumaira vonatkozólag mondhatom, hogy olyan módon a miatyánkban istenkáromlást idézhet. Pedig a miatyánkban ez épp annyira van, mint amit az Előréből ily ügyeskedéssel kihámozott." Hát az igaz, hogy a miatyánkban lehet istenkáromlást káhámozni, de Basky nem hámozott ám, hanem elmondta az egész miatyánkot s hogy ez kellemetlenül hatott a S. P. fülekre, teljesen megtudom érteni.

Ez alkalmommal csak arra akartam rámutatni, hogy mennyire ferdít, mennyire az ellenkezőjét adja vissza az Előre tudósítója a tényeknek. A semlegesség és az egyesülés kérdését illető saját véleményével lesz még alkalmam foglalkozni, — lehet, hogy e lapban, lehet, hogy nyilvános gyűlésen és remélem, hogy akkorha lesz már benne annyi szeméremérzet, hogy röstelni fog a nyilvánosság előtt oly mondasokat tulajdonítani egy embernek, amiket az nem mondott.

Fel a versenyre!

A st. louis-i elvtársnők komoly munkára, di-cső küzdelemre hívnak fel beneteket!

Versenyre hívják föl szövetségünk összes osztályait, amely versenyben győztes osztály-nak egy győnyörű himzett, értékes vörös selyem zászlót adnak jutalmul.

St. Louis-i elvtársnőink célja a versennyel az, hogy minél több olvasót szerezzenek a Népakarat-nak s ez által minél több harcost állítsanak a csatasorba, küzdeni a munkásosztály felszabadításáért, a szocializmusért.

A zászlót szövetségünk azon osztálya kapja meg, amely osztály

1908 december 31-ig leg több fél éves új előfizetőt szerez a Népakarat részére.

Felhívjuk elvtársnőinket és elvtársainkat, hogy szocialistákhoz méltóan vegyék ki részüket a Népakaratért folyó küzdelemből.

Ne legyen egyetlen egy tagja sem szövetségünknek, ki a küzdelem után el ne mondhatná, hogy teljes mértékben megfelelt azon kötelességének, amelyet elve, meggyőződése reá rótt.

Elvtársak! Elvtársnők!

A klerikális népbűtítők, a hazafiságból elősködők fekete seregének cudar munkája, amellyel népünk megromlására, amerikai magyar munkástestvéreink agyának megnyomorítására törekcsenek, sarkaljon benneteket tette, küzdelemre!

Fordítsátok minden erőteket, minden szabad időteket a Népakarat terjesztésére, hogy az minél szélesebb területekre szórhassa a tudás sugarát, minél több munkás szívében élcsesse lángra a szolidaritás tüzeit és fokozza a harci készséget megdönteni a mai romlott társadalmi rendet, amely a dolgozó milliók nyomorára van építve.

Fel a versenyre a zászlóért, a Népakaratért, a szocializmusért!

NÉPAKARAT

Magyarországi hírek.

A választójog reformja a Ház előtt. November 11-én, kedden terjesztette a képviselőház elé gróf Andrassy Gyula a választói reformról szóló törvényjavaslatot. A törvényjavaslat indoklásában kijelentette a belügyminiszter, hogy oly szellemben készítette azt el, hogy a politikai hatalom az "intelligencia" kezében maradjon. A törvényjavaslat szerint szavazó lesz minden 24 évet betöltött állampolgár. Csak hogy míg tizenemnek, kik írni, olvasni nem tudnak, csak egy szavazatot ad, egy embernek, ha vagyonos vagy felsőbb iskolákat végzett, három szavazatot is biztosít. Hogy a magyar kormány az a szörnyzűlöttje törvényre lesz-e, a magyar munkásság harci készségétől és ellentálló erejétől függ.

Itélet a budapesti gázgyári munkások ügyében. A gázgyári munkások legutóbbi sztrájkjából kifolyólag 6 munkást bíróság elé állítottak és dacára annak, hogy ellenük semmit sem tudtak bizonyítani, ejtették őket. A gázgyárak ügyvédje kijelentette a tárgyalás folyamán, hogy, miután bizonyítani semmit sem tud, a vádlottak megbüntetését nem kívánja. Ekkor felállt az ügyész és közérdeknek minősítette a vádlottak bebörtönzését. A bírósági színtelen ezen a véleményen voltak és Kaszkarty két évi. Simon Miklóst, Házi Györgyöt, Butinyi Károlyt egyenként másfél évi, Nagy Balázst és Stegner Ferencet tíz-tíz hónapra börtönre ítélték. A hatodik vádlottat fölmentették. Az igazságtalan ítélet ellen az elítéltek főlebbszét jelentették be, de főlebbszét sulyosbításért az ügyész ur is. Neki nem elég sulyos ez az ítélet, mely minden tisztességes emberben csak fölháborodást kelthet.

A gázgyárak ügyvédje az ítélet kihirdetése előtt úgy nyilatkozott, hogy e vádlottakat legfőbb hűtlen kezelés miatt lehetne elítélni, de előre megmondta azt is, hogy elfogják őket itélni csak azért, hogy a munkásságnak megmutassák, hogy ilyen dolgokat nem szabad követni. A gázgyárak igazgatói — köztük Kossuth F. Lipót is, — meglehetnek elégedve az ítélettel.

A plébános ur boltja. A hontmegyei Garamközség esperes-plébános, főtisztelendő Szadra ur, ki egész életében a zsidó korcsáros és az alkohól ellen prédikált, gondolt egyet és összegegyűjtött hivei között egy csomó pénzt, szövetségi boltot alakított. Ettől kezdve már nem az alkohol ellen, hanem mellette tartott predikációkat, buzdítva hiveit, hogy minél többet vásároljanak a szövetségi butikjában, ha isten nek tejszó dolgot akarnak cselekedni. "Aki a mi boltunkban vásárol, azt megáldja az Ur hosszú élettel és része leszen a tulvilág üdvösségében" — mondta hiveinek. Ó maga mérte az italokat, dugaszolta, bontotta a butelliás üvegeket. Hogy legyen kit bűnbakul előállítani, ha erre szükség lesz, kinevezett egy tudatlan parasztembert üzletvezetőnek, kinek háta mögött ő szabadon garázdálkodhatott. A dolgoknak vége az lett, hogy mikor ellenőrzést tartottak, 4000 korona hiányzott a pénztárból. Az üzletvezető nem tud felvilágosítást adni, mert, mint ő mondja: "Kiszolgált a főtisztelendő ur, a káplán ur, a gazdasszony, a harangozó. Tán ők megtudják mondani, hogy hol a pénz."

A hiányt azért mégis az üzletvezetőnek kell megtéríteni.

Mire jó az egyház? Az egri egyházmegyei papáság nyugdíjintézetének közgyűlésén felszólalt Samassa bíboros-érsek és megmagyarázta, hogy mire is jó az egyház.

Valamint a szellemekben, egy a külső anyagi tényekben is nyilvánul az anarchia valóságban és veszedelmesen. Látjuk, hogy megtagadják az engedelmeséget érvényben levő törvények iránt; látjuk a társadalom egész osztályainak szabadsága ellen intézett merényleteket; és e kicsapongásokkal szemben őszinte ellenállásának, a hatalomnak nincs elég ereje, hogy azokat vagy megelőzze, vagy megfojtsa. A közrend visszaállítására és megszüldítésére sok javaslat kerül napirendre. De mindez nyilvánvalóan haszontalan. A baj csak az evangélium erejével s az egyház közreműködésével küzdhető le. De vajjon a társadalom biztonságát ebben keresik, ebbe helyezik-e? Nem igaz. A szabadság kivívásának örve alatt mindinkább eltávolodván Krisztus tanától, a kis- és nagy-államok egyképen ama közös tévedésben leledzenek, hogy az állami élet és kormányzat rendjét, vallási szempont nélkül, pusztán világi alapon szervezik: s ebből kifolyólag a társadalom biztonságát az emberi törvények tekintélyében és a haderőben keresik; az államrend felbontásával szemben a büntetések szigorát s a fegyver hatalmát állítják. Jó. De komolyan számba veendő, hogy a büntetések és a fegyvernek magában államfőntartó ereje nincs. A törvényektől való félelem a büntetektől el nem fojtja. A törvény büntetheti a bünteteket, de nem a lelkiismeret. A törvény ereje csak akkor hatályos, ha az embereket az Ur félelme hatja át. Hasonlóképpen a társadalom nyugalmát, az állami élet békés rendjét a fegyver magában nem biztosíthatja. A jelen és a jövő bajok elhárítására nincs más mód, mint a társadalmat Krisztus tanának oltalma alá helyezni.

A pápi tolvajnyelven mondott beszéd értelme magyarul ez: az állam, az uralkodó osztály még fegyverrel sem tudja leküzdeni az új tár-

sadalomért harcoló tömegeket. Az egyház ellenben hasznos szolgálatokat tehet. De ezeket a szolgálatokat az állam elkerlikalizálásával, egyházi igába hajtásával kell megfizetni.

Míg az angol papok azt ajánlják az egyháznak, hogy álljanak a társadalmi forradalom előharcosai közé, "különben jaj nekik", — addig a magyar főpap az egyház csendőri szolgálatát ajánlja föl kellő bér fejében a vagyonos osztálynak. Az egyik forradalmárra a másik prostitúáltta akarja tenni az egyházat.

Az utóbbi szándék fog sikerülni. Sőt már sikerült is.

Külföldi hírek.

Választások — Népszavazás. Október 25-én voltak Svájcban a választások a nemzeti tanácsba, amely 167 képviselőből áll. A polgári pártok közötti látszólagos ellentétek megszűntek s egy tömör reakciós párt állt a szocialdemokráciával szemben. Így Zürichben is elvtársaink nem tudtak győzni az egyesült polgári pártokkal szemben. Ez a látszólagos veszteség azonban csak haladást jelent, amelynek előnyeit a jövő választásoknál fogja a párt kihasználni.

Svájcban a vizeséseket már régóta kihasználják ipari célokra. A természetadta ingyenes hajtóerőt azonban magánkaptalítást használták ki saját céljaikra s milliókat zsebeltek be ezen a réven. Az állam végre rájött, hogy legelő sorban neki van joga az ország természetes erőinek a kihasználására a lakosság javára. A szövetségi tanács javaslatot dolgozott ki, amely az alkotmányt megváltoztatja olyan értelemben, hogy a vízierők kihasználását a szövetség fölügyeletének veti alá. Ezen javaslat fölött október 25-én volt a népszavazás s a tervezetet 294.873 szavazattal 52.651 ellenében elfogadták.

A német császár és Anglia. Az angol lapok Vilmos császárnak egy beszélgetését közölték, amelyben a német császár Anglia ellen nyilatkozott. A nyilatkozat miatt egész Angliában nagy a fölháborodás, annyira, hogy a világszerte ismert békeapostol, Stead William a "Daily Mail"-ben nyílt levelet intéz Vilmos császárhoz, amelyben kifejtji, hogy a német császár nyilatkozata folytán Anglia kénytelen lesz a jövő esztendőben hat új "Dreadnaught"-ot (Anglia legújabb és legnagyobb hadihajója) építeni, mert maga a császár mondta, hogy Németország Anglia ellen van s csak ő maga barátja az angoloknak. A béke tehát csupán a császár életén nyugszik s így Angliának a béke állandósítása érdekében meg kell erősítenie flottáját.

A német császárnak ez az njabb szereplése remélhetőleg nem vezet komolyabb bonyodalmakra, annál is inkább, mert a császár kijelentései ellentétben állnak az igazsággal. A német nép — mint ezt legutóbb is nagyszerű tüntetésekkel bizonyította — nem ellensége az angol népnek és csak a hatalmon levők egy töredéke kívánja a háborút, amelynek a császár maga is fővezetője. A német politikai körök maguk is aggódnak a felelőtlen megmondogatlan beszédei miatt s a "Rheinisch-Westfälische Zeitung" máris jelzi, hogy a birodalomgyűlés elé a kormány törvényjavaslatot fog terjeszteni az alkotmány megváltoztatásáról és a módosítás értelmében ezentul a birodalmi kancellár a külügyi politikát nagyobb személyes felelősséggel fogja vezetni, mint eddig.

A császárnak szereplését bírálta a német birodalmi gyűlés november 9-én. A parlamentben több képviselő éles hangú interpellációt intézett Bülow herceg birodalmi kancellárhoz, nyíltan hangoztatván azt, hogy a császárnak jó lesz megmondani mit beszél, mert nem egy-maga felel cselekedeteiért.

A gyűlésen jelen volt az uralkodó család több tagja és figyelemmel hallgatták a szónokoknál Vilmos császár hőbortjait támadó beszédeit. Bassarman képviselő azt hangsúlyozta, hogy legyen vége a császár személyes politikájának és a külügyek teljes elintézését vegye át a kormány.

Hasonló értelemben beszéltek a többi pártok vezetői is, kikélvén a császár önkénykedéséi ellen. A szónokok beszédeire Bülow herceg válaszolt, természetesen elsímítani akarván gazdájának otromba botlásait.

Suffragettek a bíróság előtt. Október 12-én állottak a bíróság előtt azok a suffragettek, akik tüntetéseket rendeztek Londonban a nők szavazójogáért s ostromot intéztek a parlament ellen. Hárman voltak a vádlottak s a rendőrbíróság a suffragettek kérésére tanukul beidézte Lloyd George kincstári kancellárt és Gladstone belügyi államtitkárát. Az egyik suffragettevezér keresztkérdések alá fogta a két minisztert s úgy látszott, mintha ő vallatná a tanukat. Mind a két miniszter kénytelen volt elösmerni a rendőrbíróság előtt, hogy a parlament épülete nézetük szerint nem volt veszedelemben s ők csak hallomásból tudják, hogy a mozgalom vezetői erőszakosságra bujtogattak. Az egyik suffragette emlékeztette Lloyd Georget, hogy valamikor ő is, amikor még nem volt miniszter, kortesbeszédében erőszakoskodást hirdetett az államhatalom tulkapásai ellen. A kincstári kancellár persze tagadta, hogy ő valaha erőszakosságra izgatott volna. A tárgyalást a rendőrbíró újabb tanuk kihallgatása céljából elnapolta, a vádlottakat pedig kezes-ség mellett szabadon bocsátotta.

TÁRCA.

LADISZLA ÉBREDESE.

— Irta: Antal Sándor. —

A város fiatal asszonyai, fölött léányai meg voltak botránkozva. Mindenkiről elhitték volna, csak éppen Mater Ladiszláról nem. Micsoda világ van, — mondták az öreg asszonyok — még az apácák is, a tisztelendő szűzek is rosszak. Mi lesz a világból? A Mater Ladiszla volt növendékei, a szemérmets, mindentudó tanítónők, akik a legártatlanabb szóra is összezárnak, mert náluk minden szó két értelme van, ezek az érett lányok úgy érezték, hogy ők be vannak csapva. Ladiszla megcsalta őket. A sápadt Mater olyan volt, mint maga az égi ártatlanság. Miatta szégyeltek magukat a kövérkek, miatta ettek krétát a hisztériára hajlók. Olyanok akartak lenni mind, mint ő. Ahogy ő letérdelt, ahogy megcsókolta a fejedelemasszony kezét, mindenki vele volt, az egész képezde, az gész zárda. A fejedelemasszonyon kívül mindenki rajongott érte. És éppen ő, Mater Ladiszla hozott gyalázatot a zárdára. És harmincöt éves korában!

Pedig nem csalt meg senkit Ladiszla, csak fölébredt. Nem bűnös könyv, férfiscók, szerelem ébresztette föl, hanem a Szemes Róza botránya.

Szemes Róza 26 éves volt, mikor a 18 éves leányok közt elvégezte a harmadik képezdet. Közönséges, sápadt arca volt, mindig barna, kávészínű ruhába járt. A leányok nem szerették, mert olyan volt, mint egy asszony. A vizsgáló után azért vele is összecsókolóztak, megígértették, mint mindenki, hogy ha a képesítő előtt férjhez megy, írni fog mindenkinek. Annyit még mondtak egymásnak, hogy viszontlátásra egy év múlva, a képesítőn s aztán elváltak. Fél év múlva férjhez ment Szemes Róza. Becsületesen megirta társnőit. Egy-kettő üdvözölte is, de a többi, ha mondott is valamit, csak annyit mondott: Épp ideje volt.

Azonul bizonyosan nem gondolt rá, mert a képesítőn mind elbámultak, mikor meglátták Rózán, hogy asszony, terhes asszony, akinek gyermeke lesz. Szemes Róza szégyelte magát, alig tudott a leányokhoz szólni. Végre mégis megnyugodott, mert érezte, hogy a többiek azért nem bántják, érezte, hogy mikor a kis padba nem tudott a többiekkel beülni, mert nem fért be, senkinek nevette ki.

A leányok nem nevettek, mind magukra gondoltak. Hát ő velük hogy lesz, mi lesz, mikor lesz. Égészen elfelejtették, hogy mindjárt bejönnek az apácák, a szigorú fejedelemasszony, Kelemen kanonok, Marosi tisztelendő ur, meg a hazafias tanfelügyelő.

Csak Feketéné, vagyis szemes Róza félt. Mit fog mondani a fejedelemasszony, a tisztelendő ur, Mater Ladiszla? Reszkette próbálta befűzni elől megrövidítél szánkjáját, hogy csak valóban elrejtse elformálatlanodott természetét. Tulajdonképpen semmi rosszat nem várt. Nem hitte, hogy mondanak neki valamit, csak a szemüktől félt. A Ladiszla pillantásától. De nem úgy történt, ahogy Róza elképzelte. A fejedelemasszony, az apácák, a papok mintha vipera csipote volna meg őket, úgy föliskoltattak, mikor a piruló Szemes Rózát meglátták. Marosi tisztelendő ur, a zárda lelki igazgatója rözs lett, izgatottan, dadogva parancsoltta meg Rózának, hogy azonnal menjen át a rajzterembe. Tanácskoznia fognak, hogy vajjon az ártatlan leányokkal tehet-e együtt képesítő.

Róza elképedve nézett Marosira. Elfelejtette, hogy ő most tulajdonképpen írásbeli képesítő akar tenni, csak az jutott eszébe, hogy ő mindenféle törvények szerint asszony. A folyamodványával beadta a házassági levelet is. Miért van fölháborodva a tisztelendő ur? Hiszen a tisztelendő ur nem apáca. Minden leány tudja, — már az első képezdészek is — hogy Vámos Pércsen az ablakon ugrott ki a körörszobájából, azóta sánta, mert a megcsalt férj sértelet lött a menekülő tisztelendő ur bokájába.

Csak mikor másodszor hallotta, hogy egy pillanatig sem maradtak a leányokkal, csak akkor ment ki az ajtón.

A lányok csodálkozva, értelmetlenül néztek a villámot sújtott fejedelemasszonyt, a szemvedélyesen beszélő, kipirosodott tisztelendő szűzeket. Egyszerre eddig ismeretlen forráság áradt szét a teremben. Nem Róza miatt pirosodtak ki az arca, hanem a férfi miatt. Meglátták Rózán a fiatal, szerető férfit, a férfit, mikor szeret. Mind látták, a leányok is és mind vörösek voltak, mind remegtek. Ezt látta a petyhüdt szemhéju, véres szemű öreg kanonok is. Egyre levegő után kapkodott tetetetlen haragjában. Eszébe jutottak a sanjaur szeminariumi évek, a Krisztus előtt is eltagadott néma bűnök, a szilaj, egészséges vérek vagyakozása az asszony után, titkos parázálkodása Máriával, Cecíliával, minden más asszonnyal, akit égő zsemei lesütött pillái mögül észrevettek. És most, amikor lehetne, amikor szabadna, már késő, már vége. És mások akkor is szerettek, mások most is szeretnek. Ezt az asszonyt is szerettek és ezeket a friss ide leányokat mind szeretni fogják. Őelni, csókolni, birni fogják — mások, csak ő nem. Vége, mindennek vége. Ezt már hangosan, hörgöve

mondta. Az apácák, a leányok egyszerre rápillantottak és vége volt minden forrásoknak. (Csak Mater Ladisla nem vette észre, hogy Kelemen kanonok ur öngyásga rosszul érzi magát. Még most is csodálkozó, nyitott szemmel nézett arra a helyre, ahol előbb Róza állt. Csodálatos — gondolta magában — ez a Szemes Róza gyermeket fog szülni, mint Mária. De aztán mindjárt elfelejtette Szemes Rózát. Az jutott eszébe, hogy ő maga, Mater Ladisla szintén született. Elgondolta, hogyan született miért és nem szégyelte magát. Mert arra gondolt, hogy a fejedelmesszony is férfi ölésebből, asszony méhéből született. És a fejedelmesszony anyja, mindenkinek az anyja így született. Mindenki. Csak Krisztus nem. Krisztus csodálatos megjövételére csak pillanatig gondolt, aztán saját magára gondolt. Kérdezte magától, hogy mi lesz azután? Hát ő nem fog szülni? Övele bevégeződik minden? Ez a gondolat ébresztette föl Mater Ladiszlát.

Az izgalmas konferencia alatt a fejedelmesszony és a tanfelügyelő beszéde közben csak arra gondolt, hogy miért nem lehet neki is gyermeke? A nagy szünidőben más években néma volt a zárda. A bennlakók is hazamentek, idegen alig jött be, hangos szó egyáltalán nem hallatszott. De most idegen férfiak, fiatal emberek jártak benne. Bolthelyiségeket építettek a zárda falába. A kőművesek pihenőre bementek a zárda kertjébe. Itt látta meg őket Mater Ladisla. Ekkor tudta meg, hogy ő még fiatal, hogy ő még nem harmincöt éves. Nem vette észre, hogy a kőművesek a boltok falait vakolják, nem látta meg, hogy a ruhájuk meszes, téglás, csak a maga nagy fiatalágát érezte meg. Egyszerre megtudta, hogy miért nem bántja őt a ruhája. Az inge alá fűzött deszka, miért nem szoritja a mellét. Mert az ő melle fiatal, még fejletlen, kicsiny. Érezte, hogy nem a nap körül keringő föld mutatja az ember éveinek számát, hanem valami más. Keskeny szobájának ablakából órákon át nézte a lenn dolgozó férfiakat és érezte, hogy a két melle feszül, hogy ő is fejlődik, hogy ő is olyan lesz, mint a többi nők.

Eljött a szeptember. Mater Ladisla a többi apácák nagy csodálkozására nem a képezdében, hanem az elemiben, az első osztályban akart tanítani. Látni akarta azokat, akik nem régen születtek. Beiratáskor megszólította az anyákat, mert gyönyörűséget lelt azoknak a hangjában, akik gyermekeket szültek. És karácsony estéjén köszönés, bucsu nélkül elhagyta a nagy szürke, hideg házat. Letette fejéről a fekete guzsulit és elment az ő embevérel, a zárda hetésével. Mert akkor már tudta, hogy gyermeke lesz.

A CLEVELANDI NYOMDÁSOK BÉRHARCA.

Már több mint egy hete, hogy a clevelandi magyar lapoknál dolgozó nyomdások sztrájkba léptek. A sztrájk okairól az amerikai polgári lapok a legsemértlenebb hazugságokat közlik, ez által akarván ellenszenvet ébreszteni bérharcban álló munkástevészeink iránt. A polgári lapok híradásaival szemben clevelandi tudósítónk a következőket írja:

Egy közös értekezlet határozatából kifolyólag, az itteni lap tulajdonosok elé egy egységes árszabályt terjesztettek a nyomdások, amelyre a választ e hó 4-ére vártak. Ugy határoztak, hogy bemennek a nyomdákba és a főnökök megérkezésekor, mindkét helyen kérdést intéznek hozzájuk a bizalmiférfiak az árszabályra vonatkozólag. Ez meg is történt és Kohányi, a "Szabadság" tulajdonosa rögtön el is fogadta az árszabályt, csak azt kérdezte, hogy ennek ellenébe mit fog kapni. A nyomdások megelégedtek ajánlatukat, amelyet Kohányi tudomásul vett. Ezzel végeztek volna, de a "Magyar Napilap" tulajdonosa, Fecsó gondolkodási időt kért, amelyet a nyomdások nem voltak hajlandók adni már azért sem, mivel Kohányi elfogadta volt árszabályukat. Itt jegyzem meg, hogy Kohányi kis idővel később a reggeli órákban tett ígéretét visszavonta és semmiről sem akart tudni. A dolog úgy állt, hogy abban az időközben, míg Kohányi távol volt a nyomdából, értekezett Fecsóval s megállapodtak abban, hogy mindketten megtagadják a nyomdások követeléseit. Ekkor az egyik nyomda személyzete sztrájkba lépett és ezt telefonon látta a másik nyomda személyzetével, mire a nyomdások a "Budapest Szálloda"-ba vonultak, ahol közösen elhatározták, hogy nem hajlandók az új árszabály elfogadására nélkül munkájuk állni és nem fogják kezdeményezni a bért.

Azóta több mint egy hét telt el és közeledés idő szerint még nem történt. A nyomdások vannak száma a legvégső küzdelemre. Azt mondják, hogy inkább elmennek más munkára dolgozni, de vissza a régi rendszer mellett nem mennek. A mai napon adják ki az első róport, kérk, hogy irjam meg a Népakaratnak, hogy tevé közé és szőlőssa fel a vidéken levő nyomdásokat arra, hogy kerüljék a várost és ne gyenek testvérárukk. Ennyit tudok irni jelenleg, majd ha fejlődniának a viszonyok, fogok küldeni gyakran esített.

AZ IPARI UNIONIZMUS KÉRDÉSÉHEZ.

A Népakarat azon számában, amelyben leközöltük Wm. E. Trautmannak levelét, megemlítettük, hogy az ipari unionizmus kérdésében vitát indítottunk meg a Népakarat hasábjain és felszólítottuk elvtársainkat, hogy szóljanak minél többen a kérdéshez, mert nem sokára végleges álláspontot kell elfoglalnunk a kettőszakadt I. W. W. frakcióival szemben.

A vitában szövetségünk tagjain kívül az I. W. W. két frakciója központi végrehajtó bizottságának tagjai és a S. L. P. hivatalos lapjának — a Daily People-nek — szerkesztősege vehet részt.

Éz alkalommal Dániel De Leon elvtárs szól a kérdéshez, aki az alábbi levélben fejt ki álláspontját:

New York, 1908 november 10. Rothfiser Károly a "Népakarat" szerkesztője.

Tisztelt Elvtárs!

Eléget téve kérésének az alábbiakban válaszolok arra a német levélre, amelyet október 29-iki kelettel Wm. E. Trautmann irt önnek s amelyet, mint ön nekem mondá, magyar fordításban már közölt is a Népakarat hasábjain. Olvastam Trautmannak öt oldalas gépirott levelét. Ha nem tudnám, hogy az I. W. W. legutóbbi konvenciója módosította az I. W. W. régi elvi nyilatkozatát oly formán, hogy abból a "politikai klauzulát" kikapcsolta, nehéz dolog volna rám nézve felefedezni azt, hogy ugyan mi a szándéka Trautmannnak — annyira zavart, bonyolódott, bőbeszédű az ő levele. A lehetetlenséggel határos kísérettel viaskodni. De mert tudom, hogy az I. W. W. konvenciója mit cselekedett, képes voltam kitalálni Trautmann szándékát. Az ő célja nem az, hogy felvilágosítson, vagy igazolja a konvenció azon eljárását, hogy "új elvi nyilatkozat"-ot fogadott el; szándéka megfutamodni a tulajdonképeni kérdés elől és elmenekülni attul az által, hogy deklamációval elhomályosítja azt. Ahol az értelem csődött mond, ott a deklamációhoz menekülnék.

A kérdés világos.

Módosított okmányok magyarázására van egy szabály, mely aszerint nyer jelentőséget, hogy a módosítás a módosított okmányba betéve vagy abból törölve lett. Ha az I. W. W. eredeti elvi nyilatkozatában nem lett volna benne a "politikai klauzula", annak kihagyása lehető volt volna véletlen vagy felületesség. De az I. W. W. eredeti elvi nyilatkozata félreérthetetlen politikai klauzulát tartalmazott, vagyis deklarálta annak szükségességét, hogy "a munkásoknak egyesülnök kell egy politikai, mint gazdasági tén". Ezt a klauzulát törölték ki az új elvi nyilatkozatból. Ez a tény azt bizonyítja, hogy a "politikai klauzula" hiánya az új elvi nyilatkozatból nem felületesség, nem véletlen. Ez a tény azt bizonyítja, hogy a klauzula kihagyása szándékos.

Mi volt a szándék?

Módosított okmányok magyarázására van egy másik szabály is és ez a következő: A módosításnak célját kell tekinteni és figyelembe kell venni azt a történetet, mely a módosítást megelőzte. A jelen esetben e történet nagyon is világosan beszél.

Az első támadást a politikai klauzula ellen az I. W. W. második konvencióján intézték. A támadást az anarchisták vezették, ezek között is különösen egy Moore nevű chicagói anarchista. Ezek nem hallgattak a politikai akcióra; a szavazást visszautasították mint "kapitalista szavazás"-t. (Lásd az 1906-iki konvenció gyorsírói jelentését.) A második támadást a politikai akció ellen a rákövetkező konvención intézték, 1907-ben. A támadást ismét két anarchista vezette — Camanita, egy petersoni olasz anarchista, aki azóta, — mint ilyen emberekkel gyakran történik — megfutott Petersonról, mert nem akart szemébe nézni a saját örült beszédei következményeinek s maeban hagyta embereit és Axelson, a minneapolisí svéd anarchista. A szavazás ellen kelték ki ismét és a "pure and simple" nyers erőt dicsőítették. (Lásd az 1907-iki évi konvenció gyorsírói jegyzőkönyvét.)

A harmadik és legutolsó támadás az ez évben megtartott konvención intéztett a "politikai klauzula" ellen, amelyet ugyanazon anarchista vezetett.

Az "új elvi nyilatkozat", a politikai klauzula törölésével az ő munkája. Ő tette meg a jelentést. Álláspontjának érdekébe — hogy a "politikai klauzula" kapcsolassék ki — beszélvén, így szól: "Ki kell szakítani az elvi nyilatkozatból azt a kis kapcsolatot, hogy "szervezkednetek el a politikai tén". Gyávaasággal vádolnak bennünket és azt mondják, hogy nem merjük azt kiszakítani... mutassátok meg nekem, hogy a politikai akció hol vált, vagy hol válik a munkásoktól javára." Ehhez hasonló anarchista beszédeket mondtak mások is; ezek a nézetek voltak tulajdonképen: a "politikai klauzula" kitörölgetett és az "új elvi nyilatkozat" elfogadtattat. (Lásd a konvenció hatodik napjának jegyzőkönyvét, Trautmann aláírásával ellátva.) Ily körülmények között született meg az "új elvi nyilatkozat".

Alkalmazva a két idézett szabályt a módosított okmányok magyarázásánál a jelen esetben, nem lehet elkerülni azt a konklúziót, hogy a politikai klauzula kikapcsolása szándékos visszautasítása a társadalmi összeütközések civilizált módjának — a politikai akciónak. Nem kerülhető el azon konklúzió, hogy a politikai klauzula kitörölése a Trautmann-St. John-Axelson-féle társaságot a civilizáció alacsony, elmaradt színvonalára helyezi s figyelmen kívül hagyja és szemet huny azon tapasztalatok felett, melyeken a munkásokozalom fájdalmasan keresztül ment és bálványozza a saját gonosz önhittségét. Nem kerülhető el azon konklúzió, hogy az ily szervezet — ha ugyan egyáltalán szervezetnek nevezhető — felbontja az észnek, az érvelésnek minden kötelékét, igazságosságát, jellemtisztaságát, ami a társadalmat összefűzi. Nem csoda hát, hogy az "Industrial Bulletin" október 11-iki számában St. John neve, mint főtitkár, (general Secretary) jelenik meg (második oldalon, az utolsó hasábján) és ugyanabban a lapszámában (az első oldalon) Trautmann neve mint főtitkár-pénztáros, (General Secretary-Treasurer) szerepel. Nem csoda tehát, hogy az önhívott október 29-én kelt levelében a "General Secretary Schatzmeister" (General Secretary-Treasurer) aláírását használja, míg az "Industrial Bulletin"-ban csak öt nappal előbb, október 24-én, St. John ismét a "General Secretary" aláírását használja (2-ik oldal, utolsó hasábján). Nem csoda tehát, hogy a konvención az apróbb lopásokat, melyeket egyes egyének követnek el egyes kapitalistákkal szemben, mint a proletáriátus programját, mint a kapitalista osztály kisajátításának törvényes magyarázatát dicsőítették s ezen dicsőítéstől viszhangzott a terem. Az anarchizmus nemcsak bombavetésből áll: az anarchia tagadása az észnek és értelemlnek s szerencsétlensége a munkásokozaltának.

Megfelelően az ön válasz iránti kérése szellemének, nem hiszem, hogy bezárhatom levelem anélkül, hogy néhány határozott kijelentést ne tegyek a marxista fölfogásról a unionizmus kérdését illetően.

"Pure and Simple" reakciós szervezet ignorálhatja, sőt visszautasíthatja a "politikai akció" anélkül, hogy kivül helyezné magát a civilizáció határain. Programja nem foglalkozik a társadalmi forradalommal. Oly szervezet, mint a Trautmann-St. John-Axelson-féle társaság, mely határozottan követeli a munkásokozaltály részére a föld és a termelési eszközök birtokbavételét, ily szervezet ha visszautasítja a politikai akció, kivül helyezi magát a civilizáció határain, mert visszautasít oly fegyvert, mely nélkül napjainkban a forradalom nem tanítható kellő eredménnyel, mert előbb az a szükséges paizsot, amely mögött toborozni, képezni lehet a munkásokat arra az egyedüli teljesen elegendő "physical force"-ra, amelyet a munkásokozaltály igénybe vehet és amely "physical force" sehogysen lehet hűdás, vagy romboló, hanem az integrálás, vagyis az iparilag szervezett osztálytudatos unio. A marxista álláspont nem sánta, melyet egy az I. W. W., mint a S. L. P. is elismertek s határozati javaslat alakjában közösen nyújtottak be a stuttgarti kongresszuson a következő kért pontban foglalva össze: "A forradalmi szocialista mozgalomnak szükségére van egy politikai, mint a gazdasági munkásszervezetekre; az előbbire, mint propagandára és hadakozásra a szavazás civilizált eszközével, az utóbbira, mint az egyedüli elgondolható fizikai erőre, mely erő nélkül a szavazás csak holdvilág lenne és amely erő lényeges a kapitalista osztály végső kizárására."

"Politikai szervezet nélkül munkás-, vagy szocialista mozgalom nem érheti el a győzelmet; a gazdasági nélkül a politikai győzelem napja, leveretésének napja lenne. A gazdasági szervezet nélkül a mozgalom csak "pure and simple" politikussokozalt szülné s fejlesztene, akik csak elősködnének s elárulnák a mozgalmat; politikai szervezet nélkül a mozgalom csak agent provocateurokozalt szülné és nevelne, kik orozva ölnék meg azt.

Az a tőredék, mely a Trautmann-St. John-Axelson-féle társaságnál maradt nem az I. W. W. Ami megmaradt az csak egy rut váltott gyermek, amelyen felismerhető az anarchia minden utálatos jele.

Testvéri üdvözléssel Dániel De Leon.

FIGYELEM ELVTÁRSÁK.

Felhívjuk az elvtársak figyelmét a Népszava tanácságos és díszes, 1909. évi naptárára, mely könyvkereskedésünkben kapható. A naptár ára 25 cent.

Ugyancsak megjelent német nyelven a **Volksstimme Kalender**. Ára 30 cent.

Rendeléseket csak az összeg előleges bekioldése mellett eszközölünk.

A magyarországi szocialdemokrata párt tudományos folyóirata a **Szocializmus**. Előfizetési ára: egy évre 2 dollár, félévre egy dollár. Minden szervezet és elvtárs tartsa kötelességének a "Szocializmus"-t megrendelni és terjesztetni.

Előfizetéseket továbbit a Népakarat kiadóhivatala az összeg bekioldése ellenében.

EGYLETI HIREK.

A New Yorki Szoc. Munk. Szerv. II. oszt. folyó hó 21-én, szombaton este 8 órakor, helyiségében (404 E. 64th St., I. em.) **vita estélyt** rendez, melyre tömeges megjelenést kérnek a **Vita rendezői**.

Az első osztályban szombaton, f. hó 21-én vitaestély lesz. Tárgy: **Az I. W. W. új elvi nyilatkozatából a politikai klauzula kikapcsolása jelenti-e a politikai mozgalom szükségességének elvetését.**

A Bridgeporti Szocialista Munkás Szervezet f. hó 22-én, vasárnap d. u. 3 órakor, helyiségében (257 Howard Ave.) felolvasást rendez. Tárgy: **A munkásokozalom Amerikában.** Előadó: **Abet Ádám.**

A New Yorki Szoc. Munk. Szerv. II. osztálya elhatározta, hogy helyiségében (404 E. 64th St. I. emelet) a tél folyamán tanfolyamot rendez az **angolnyelv** elsajátítására és a **szocializmus népszerű ismertetésére.** Felhívjuk a new yorki magyar elvtársakat és munkástársakat, használják fel ez alkalmat tudásuk bővítésére és jelentkezzenek e hó 28-ig Fischer S.-nál, 516 E. 6th St. alatt, hol bővebb felvilágosítást nyernek.

A Pittsburg és Környéke Szocialista Munkás Szervezet agitációs bizottsága felhívja a Pittsburg és környéki munkásokozaltályt az alábbi előadásokra, melyek a szervezet helyiségében, 210 Electric Ave. lesznek megtartva: Nov. 18-án. Vitaestély. Tárgy: Vallás és tudomány.

Nov. 25-én. Electrotechnikai előadás. Előadó: Krémer János.

Dec. 2-án. A szocializmus népszerű ismertetése. Előadó: Vitális Boldizsár.

Dec. 9-én. Electrotechnikai előadás. Előadó: Krémer János.

Dec. 16-án. Természettudományok (Hackel és a Darwinizmus). Előadó: Vitális Boldizsár.

Dec. 23-án. Vitaestély. Tárgy: Az általános politikai helyzet és a gazdasági kérdések megvitátása.

Dec. 30-án. Előadás a csillagászatban. Előadó: Krémer János.

MULATSÁGOK.

A S. L. P. St. Louisi Sectioja 1908 november 21-én, a Concordia Club Hall-ban (1441 Chouteau Ave.) **nagy táncmulatságot rendez**, mely alkalommal szinre kerül:

DIE TOCHTER DES STAATSANWALTS bohózat egy felvonásban, írta: Max Kegel.

Bélepő jegy 25c. Kezdeté este 8 órakor.

Testvérek! Munkások! Gyertek el mindnyáan, hogy mulatságotok nagy és szép legyen.

A Pittsburg és Környéke Szocialista Munkás Szervezet 1908 november 20-án, pénteken gazdasági egybekötött **kedélyes estélyt** rendez. Szinre kerül a

SZELLEMESE HÖLGY

vígjáték egy felvonásban.

Bélepő-ájt 15c. Kezdeté este 8 órakor.

A vidéki elvtársakat tisztelettel meghívja a **Rendezőség.**

REGÉNY.

RASZKOLNYIKOV

(BÜN ÉS BÜNHÖDÉS.)

Írta: DOSZTOJEVSZKIJ M. TÓDOR.

Első rész.

(Folytatás) (2)

Az én rongyos ruhámon okvetlenül sípkára van szükségem, akármilyen vén drapsa, csak ne ez a szörnyűség. Ilyet senki se visel; egy versztányírról fel lehet ismerni... födolog pedig az, hogy felismerhetik. Pedig okvetlenül arra kell törekedni, hogy feltűnő ne legyek... Kicsiségek, de igen nevezetes kicsiségek. Ilyen kicsiségek döntik mindig vezélybe az embert. Nem messze kellett mennie; már tudta is, hogy szállása kapujától hány lépéssyire van; éppen kétszázharminca. Akkor számította ki, mikor egyszer nagyon is el volt merülve tervezésébe. Abban az időben még ő maga sem hitt terveiben, csak ingerelte magát képtelen bátorságával. De most, két hónap után, másképen kezdett gondolkodni és nem véte többé figyelembe hiányzó erejétől és határozatlanságáról tartott monológját, a "képtelen" ábrándot nagyon is jóra valónak kezdé tekinteni, habár még mindig nem hitt maga-magában. Ezuttal már az volt a célja, hogy próbát tegyen jóra való tervével s izgatottsága nőttön nőtt.

Magánkivül és ideges izgatottsággal ment a legmagasabb házhoz, amelynek egyik fala egy csatorná felé, a másik pedig az...-utcaára szolgált. Ez a ház csupa apró lakásokból állt s mindenféle mesteremberek, munkások laktak benne, u. m. szabók, lakatosok, szakácsnék, németek, saját személyök után éldegélő leányok, kisebb hivatalnokok, stb. A ki- és bejá-

rók folytonosan tarkáltottak ott a ház mindkét kapuja alatt és mindkét udvarán. Három, vagy négy házmeister is volt. A fiatal ember nagyon meg volt elégedve, hogy nem találkozott egyikükkel sem s azonnal befordult a kapu alatt jobbra, a lépcsőre. A lépcső sötét és szük volt, de ő már ismerte és tanulmányozta ott a járást s nagyon tetszett neki az egész: ilyen sötétségben még a kíváncsi szemek sem veszedelmessék.

"Ha már most is ugy félek, mi történnék még akkor, ha valahogy tényleg arra kerülne a sor, hogy hozzá fogjak magához a kivitelhez?... — gondolta önkénytelenül, feljutva a negyedik emeletre. Itt emberek álltak utját, akik egy lakásból butort hordtak ki. A fiatal ember már régebben tudta, hogy abban a lakásban egy német hivatalnok lakott a családjával, ugy látszik, hogy a negyedik emeleten, ezen a lépcsőn, ezen a folyosón, egy időre csak maga a vén asszony fog lakni. Ez igen jó... minden esetre... — gondolta magában s becsengetett a vén asszonynál. A csegetnyű gyengén kilimpelt, mintha bádögöl készült volna, nem rézből. Az ilyen apró lakásokban csaknem mind ilyen csegetnyűk vannak. Ő már elfelejtette ennek a csegetnyűnek a hangját s most ez a különös hang mintha egyszerre valamit eszébe juttatott volna neki, mintha valamit világossá tett volna előtte... Összerázkodott s egyszerre gyengéknek érezte idegeit. Nemsokára kinyílt az ajtó a kis folyosóra: a ház lakója, egy asszony, gyanakodólag nézett ki az ajtó nyílásán, ugy hogy csak fénylő, apró fekete szemei voltak láthatók. Mirtűntén azonban látta, hogy a folyosón sok ember van, nekibátorodott és egészen kinyitotta az ajtót. A fiatal ember átlépett a küszöbön, bement a sötét-előszobába, amely mellett egy kis konyha volt. Az öreg asszony szótlanul állt előtte s kérdőleg nézett rá. Alacsony, száraz, körülbelül 60 éves vén asszony volt, éles gonosz tekintetű szemekkel, kis hegyes orral, hajadonfővel. Világos, kissé szürke haja, erősen meg volt zsírall kenve. Vékony, hosszú tyuk-lábakhoz hasonló nyakára valami flanelrongy volt vetve, válláról pedig, a meleg idő dacára, gyűrött, ócska köpeny lógott le. Az öregasszony minden pillanatban köhécselt és krákolgott. Ugy látszik, hogy a fiatal ember valami különös tekintettel nézhetett rá, mert az ő szemében is újra látható volt az iménti gyanakodás.

— A nevem Raszkolnyikov, tanuló; ezelőtt egy hónappal voltam már kezdendél, szietett a fiatal ember elmorogni a bemutatkozást, félíg meghajta magát, észbe jutván, hogy kedvesnek kell lennie.

— Emlékszem bátyuska, igen jól emlékszem, hogy volt ön itt, felelte az öreg, nem véve le a fiatal ember arcáról kérdő tekintetét. — Nos, megint olyan dologban járok, folytatatta Raszkolnyikov kissé megriadva és meglepette a vén asszony gyanakodó tekintetét. — Egyébiránt meglehet, hogy ő mindig ilyen, csak én nem vettem akkor észre, — gondolta kellemetlen érzéssel. — Az öreg asszony elhallgatott, mintha gondolatokban merült volna, aztán félreállott s a szoba ajtajára mutatva, vendégét előre bocsátá és így szólott:

Tessék, batyuska. A kis szoba, amelybe a fiatal ember belépett, sárga tapétával, ablakain csalánszövetű függönyökkel volt ellátva és e pillanatban egészen meg volt világítva a lemenő nap sugaraitól. "Meglehet, hogy majd akkor is így fog a nap sütni", — gondolta Raszkolnyikov önkénytelenül, aztán gyors pillantással végig nézett a szobában mindent, hogy a viszonyokat lehetőleg kitanulja s emlékezetébe véssé. Hanem a szobában nem volt semmi különös. A butorzat valamennyi darabja nagyon ócska s sárga fából való, — egy fa-támlával ellátott diványból, egy a divány előtt álló álló-alakú gömbölyű asztalból s egy az elválasztó asztal mellett álló, tükrös toiletté-asztalból áll, a falak körül székek voltak, sőt néhány olcsó szerű kék is volt látható sárga rámkában, kezükön madarat tartó német kisasszonyokat ábrázolva: ennyi volt az egész butorzat. A szögletben, egy kis szentkép előtt lámpa égett. Minden nagyon tiszta volt: a butorok is s a padozat tiszta simára volt takarítva; minden ragyogott. "Lizaveta dolga" — gondolta a fiatal ember. Egy kis port sem lehetett látni az egész lakásban. "A gonosz vén özvegyasszonyoknál mindig ilyen nagy a tisztaság", — folytatta Raszkolnyikov magában s kíváncsian nézett a másik kis szobába vezető ajtón levő ritka szövetű függöny mögé; a másik kis szobában áll az öreg asszony ágya és szekrénye, s ebben a szobában Raszkolnyikov még egyszer sem nézett széjjel. Az egész lakás ebből a két szobából állt.

— Mi tetszik? kérdé szigorúan a vénasszony, bemenvén a szobába s, ugy, mint az imént, megint szembe állva vele, hogy egyenesen a szemé közé nézheszen.

— Zalogot hoztam, itt van! S a fiatal ember egy ócska, lapos, ezüst órát vett ki zsebéből. A hátsó lapjára a földgömb volt felvésvé. Lánca acélből volt.

— De hiszen már az előbbeni zalog határ-ideje is letelt. Tegnapelőtt mult egy hónapja, hogy letelt.

(Folytatjuk.)

mondta. Az apák, a leányok egyszerre rápillantottak és vége volt minden forrásnak. Csak Mater Ladiszla nem vette észre, hogy Kelemen kanonok ur öngyagsággal rosszul éri magát. Még most is csodálkozó, nyitott szemmel nézett arra a helyre, ahol előbb Róza állott. Csodálatos — gondolta magában — ez a Szemes Róza gyermeket fog szülni, mint Mária. De aztán mindjárt elfelejtette Szemes Rózát. Az jutott eszébe, hogy ő maga, Mater Ladiszla szintén született. Elgondolta, hogy a született miért és nem szegyezte magát. Mert arra gondolt, hogy a fejedelemasszony is férfi öleléséből, asszony méhéből született. És a fejedelemasszony anyja, mindenkinek az anyja így született. Mindenki. Csak Krisztus nem. Krisztus csodálatos megjelölésére csak pillanatilag gondolt, aztán saját magára gondolt. Kérdezte magától, hogy mi lesz azután? Hát ő nem fog szülni? Őve bevégeződik minden?

Ez a gondolat ébresztette föl Mater Ladiszlát. Az izgalmas konferencia alatt a fejedelemasszony és a tanfelügyelő beszéde közben csak arra gondol, hogy miért nem lehet neki is gyermeke?

A nagy szünidőben más években néma volt a zárda. A bennlakók is hazamentek, idegen alig jött be, hangos szó egyáltalán nem hallatszott. De most idegen férfiak, fiatal emberek jártak benne. Bolthelyiségeket építettek a zárda falába. A kőművesek pihenőre bementek a zárda kertjébe. Itt látta meg őket Mater Ladiszla. Ekkor tudta meg, hogy ő még fiatal, hogy ő még nem harmincöt éves. Nem vette észre, hogy a kőművesek a boltok falait vakolják, nem látta meg, hogy a ruhájuk meszes, téglás, csak a maga nagy fiatalágát érezte meg. Egyszerre megtudta, hogy miért nem bántja őt a ruhája. Az inge alá fűzött deszka, miért nem szorítja a mellét. Mert az ő melle fiatal, még fejletlen, kicsiny. Érezte, hogy nem a nap körül keringő föld mutatja az ember éveinek számát, hanem valami más. Keskeny szölgájának ablakából órákon át nézte a lenn dolgozó férfiakat és érezte, hogy a két melle feszül, hogy ő is fejlődik, hogy ő is olyan lesz, mint a többi nők.

Eljött a szeptember. Mater Ladiszla a többi apák nagy csodálkozására nem a képezdében, hanem az elemiben, az első osztályban akart tanítani. Látni akarta azokat, akik nem régen születtek. Beiratáskor megszólította az anyákat, mert gyönyörűséget lelt azoknak a hangjában, akik gyermeket szültek.

És karácsony estéjén köszönés, bucsu nélkül elhagyta a nagy szürke, hideg házat. Letette fejéről a fekete guberslit és elment az ő emberével, a zárda hetesével. Mert akkor már tudta, hogy gyermeke lesz.

A CLEVELANDI NYOMDÁSOK BÉR-HARCA.

Már több mint egy hete, hogy a clevelandi magyar lapoknál dolgozó nyomdászok sztrájkba léptek. A sztrájk okairól az amerikai polgári lapok a legszemérmelenebb hazugságokat közlik, ez által akarván ellenszenvet ébreszteni bérbárcban álló munkásteveik iránt. A polgári lapok híradásaival szemben clevelandi tudósítónk a következőket írja:

Egy közös értekezlet határozatából kifolyólag, az itteni laptulajdonosok elé egy egységes árszabályt terjesztettek a nyomdászok, amelyre a választ e hó 4-ére várták. Úgy határoztak, hogy bemennek a nyomdába és a főnökök megérkezésekor, mindkét helyen kérdést intéznek hozzájuk a bizalmiférfiak az árszabályra vonatkozólag. Ez meg is történt és Kohányi, a "Szabadság" tulajdonosa rögtön el is fogadta az árszabályt, csak azt kérdezte, hogy ennek ellenében mit fog kapni. A nyomdászok megtették ajánlatukat, amelyet Kohányi tudomásul vett. Ezzel végeztek volna, de a "Magyar Napilap" tulajdonosa, Fecsó gondolkodási időt kért, amelyet a nyomdászok nem voltak hajlandók adni már azért sem, mivel Kohányi el fogadta volt árszabályukat. Itt jegyzem meg, hogy Kohányi kis idővel később a reggeli órákban tett ígéretét visszavonta és semmiről sem akart tudni. A dolog úgy állt, hogy abban az időközben, míg Kohányi távol volt a nyomdából, érkezett Fecsóval s megállapodtak abban, hogy mindketten megtadják a nyomdászok követeléseit. Ekkor az egyik nyomda személyzete sztrájkba lépett és ezt telefonon tudatta a másik nyomda személyzetével, mire a nyomdászok a "Budapest Szálloda"-ba vonultak, ahol közösen elhatározták, hogy nem hajlandók az új árszabály elfogadása nélkül munkába állni és nem fogják kezdeményezni a békét.

Azóta több mint egy hét telt el és közeledés ez idő szerint még nem történt. A nyomdászok el vannak szárvva a legvégső küzdelemre. Azt mondják, hogy inkább elmennek más munkára dolgozni, de vissza a régi rendszer mellett nem mennek.

A mai napon adják ki az első röpiratot, kértek, hogy írjan meg a Népakaratnak, hogy tegye közzé és szöhltsa fel a vidéken levő nyomdászokat arra, hogy kerüljék a várost és ne legyenek testvérráulók.

Ennyit tudok írni jelenleg, majd ha fejlődni fognak a viszonyok, fogok küldeni gyakran értesítést.

Timár.

AZ IPARI UNIONIZMUS KÉRDÉSÉHEZ.

A Népakarat azon számában, amelyben leközöltük Wm. E. Trautmannak levelét, megemlítettük, hogy az ipari unionizmus kérdésében vitát indítunk meg a Népakarat hasábjain és felszólítottuk elvtársainkat, hogy szóljanak minél többen a kérdéshez, mert nem sokára végleges álláspontot kell elfoglalnunk a kettéváltak I. W. W. frakcióival szemben.

A vitában szövetségünk tagjain kívül az I. W. W. két frakciója központi végrehajtó bizottságának tagjai és a S. L. P. hivatalos lapjának — a Daily People-nek — szerkesztősege vehet részt.

Ez alkalommal Daniél De Leon elvtárs szól a kérdéshez, aki az alábbi levélben fejt ki álláspontját:

New York, 1908 november 10.

Rothfiser Károly

a "Népakarat" szerkesztője.

Tisztelt Elvtárs!

Eleget téve kérésének az alábbiakban válaszolt arra a német levélre, amelyet október 29-iki kelettel Wm. E. Trautmann irt önnek s amelyet, mint ön nekem mondá, magyar fordításban már közölt is a Népakarat hasábjain. Olvastam Trautmannak öt oldalas gépi-írott levelét. Ha nem tudnám, hogy az I. W. W. régi elvi nyilatkozatát oly formán, hogy abból a "politikai klauzula" kikapcsolva, nehéz dolog volna rám néve feleledeznem azt, hogy ugyan mi a szándéka Trautmannnak — annyira zavart, bonyolított, bőbeszédű az ő levele. A lehetetlenséggel határos kísérettel viaskodni. De mert tudom, hogy az I. W. W. konvenciója mit cselekedett, képes voltam kitalálni Trautmann szándékát. Az ő célja nem az, hogy felvilágosítson, vagy igazolja a konvenció azon eljársát, hogy "új elvi nyilatkozat"-ot fogadott el; szándéka megfutamodni a tulajdonképeni kérdés elől és elmenekülni attul az által, hogy deklamációval elhomályosítja azt. Ahol az értelem csődött mond, ott a deklamációhoz menekülnek.

A kérdés világos.

Módosított okmányok magyarázására van egy szabály, mely aszerint nyer jelentőséget, hogy a módosítás a módosított okmányba betéve vagy abból törölve lett. Ha az I. W. W. eredeti elvi nyilatkozatában nem lett volna benne a "politikai klauzula", annak kihagyása lehetett volna véletlen vagy felületesség. De az I. W. W. eredeti elvi nyilatkozata félreérthetetlen politikai klauzulát tartalmazott, vagyis deklarálta annak szükségességét, hogy "a munkásoknak egyesülnök kell egy politikai, mint gazdasági téren". Ezt a klauzulát törölték ki az új elvi nyilatkozatból. Ez a tény azt bizonyítja, hogy a "politikai klauzula" hiánya az új elvi nyilatkozatból nem felületesség, nem véletlen. Ez a tény azt bizonyítja, hogy a klauzula kihagyása szándékos.

Mi volt a szándék?

Módosított okmányok megmagyarázására van egy másik szabály is és ez a következő: A módosításnak célját kell tekinteni és figyelembe kell venni azt a körteletet, mely a módosítást megelőzte. A jelen esetben e történet nagyon is világosan beszél.

Az első támadást a politikai klauzula ellen az I. W. W. második konvencióján intézték. A támadást az anarchisták vezették, ezek között is különösen egy Moore nevű chicagói anarchista. Ezek nem hallgattak a politikai akcióra; a szavazást visszautasították mint "kapitalista szavazás"-t. (Lásd az 1906-iki konvenció gyorsírói jelentését.)

A második támadást a politikai akció ellen a rákövetkező konvención intézték, 1907-ben. A támadást ismét két anarchista vezette — Camanita, egy petersoni olasz anarchista, aki azóta, — mint ilyen emberekkel gyakran történik — megfútt Petersonról, mert nem akart szemébe nézni a saját örült beszéde következményeinek s macsban hagyta embereit és Axelson, a minneapolis svéd anarchista. A szavazás ellen keltek ki ismét és a "pure and simple" nyers erőt dicsőítették. (Lásd az 1907-ik évi konvenció gyorsírói jegyzőkönyvét.)

A harmadik és legutolsó támadás az ez évben megtartott konvención intézték a "politikai klauzula" ellen, amelyet ugyanazon anarchista vezetett.

Az "új elvi nyilatkozat", a politikai klauzula törölésével az ő munkája. Ő tette meg a jelentést. Álláspontjának érdekében — hogy a "politikai klauzula" kapcsolassék ki — beszélni, így szólt: Ki kell szakítani az elvi nyilatkozatból azt a kis kapcsolatot, hogy "szervekednünk kell a politikai téren". Gyavasággal vádolnak bennünket és azt mondják, hogy nem merjük azt kiszakítani.... mutassátok meg nekem, hogy a politikai akció hol vált, vagy hol válik a munkásoktól javára." Ehhez hasonlóan anarchistá beszédeket mondtak mások is; ezek a nézetek voltak tulnyomók; a "politikai klauzula" kitöröltetett és az "új elvi nyilatkozat" elfogadtatott. (Lásd a konvenció hatodik napjának jegyzőkönyvét, Trautman aláírásával ellátva.)

Ily körülmények között született meg az "új elvi nyilatkozat".

Alkalmazva a két idézett szabályt a módosított okmányok magyarázásánál a jelen esetben, nem lehet elkerülni azt a konklúziót, hogy a politikai klauzula kikapcsolása szándékos visszautasítása a társadalmi összefüggések civilizált módjának — a politikai akciónak. Nem kerülhető el azon konklúzió, hogy a politikai klauzula kitörölése a Trautmann-St. John-Axelson-féle társaságot a civilizáció alacsony, elmaradt színvonalára helyezi s figyelmet kívül hagyja és szemet huny azon tapasztalatok felett, melyeken a munkásmozgalom fájdalmasan keresztül ment és bálványozza a saját gonosz önhittségét. Nem kerülhető el azon konklúzió, hogy az ily szervezet — ha ugyan egyáltalán szervezetnek nevezhető — felbontja az észak, az érvelésnek minden kötetlét, igazságosságát, jellemtisztaságát, ami a társadalmat összefűzi. Nem csoda hát, hogy az "Industrial Bulletin" október 11-iki számában St. John neve, mint főtitkár, (general Secretary) jelenik meg (második oldalon, az utolsó hasáb végén) és ugyanabban a lapszámában (az első oldalon) Trautmann neve mint főtitkár-pénztáros, (General Secretary-Treasurer) szerepel. Nem csoda tehát, hogy az önhöz intézett október 29-én kelt levelében a "General Secretary Schatzmeister" (General Secretary-Treasurer) aláírást használja, míg az "Industrial Bulletin"-ban csak öt nappal előbb, október 24-én, St. John ismét a "General Secretary" aláírást használja (2-ik oldal, utolsó hasáb). Nem csoda tehát, hogy a konvención az apróbb lopásokat, melyeket egyes egyének követnek el az egyes kapitalistákkal szemben, mint a proletáriátus programját, mint a kapitalista osztály kisajátításának törvényes magyarázatát dicsőítették s ezen dicsőítéstől visszhangzott a terem. Az anarchizmus nemcsak bombavetésből áll: az anarchia tagadása az észak és értelemnek s szerencsétlenségére a munkásokoztálynak.

Megfelelően az ön válasz iránti kérése szellemének, nem hiszem, hogy bezárhatom levelem anélkül, hogy néhány határozott kijelentést ne tegyek a marxista fölfogásról a unionizmus kérdését illetően.

"Pure and Simple" reakció szervezet ignorálhatja, sőt visszautasíthatja a "politikai akció"-t anélkül, hogy kivül helyezné magát a civilizáció határain. Programja nem foglalkozik a társadalmi forradalommal. Oly szervezet, mint a Trautmann-St. John-Axelson-féle társaság, mely határozottan követeli a munkásokoztály részére a föld és a termelési eszközök birtokbavételét, ily szervezet a visszautasítja a politikai akció, kivül helyezi magát a civilizáció határain, mert visszautasít ily fegyvert, mely nélkül napjainkban a forradalom nem tanítható a kellő eredménnyel, mert eldobja azt a szükséges paizost, amely mögött toborozni, képezni lehet a munkásokat arra az egyedüli teljesen elegendő "physical force"-ra, amelyet a munkásokoztály igénybe vehet és amely "physical force" sehogyssem lehet hadias, vagy romboló, hanem az integrális, vagyis az iparilag szervezett osztálytudatos unio. A marxista álláspont nem sánta, melyet ugy az I. W. W., mint a S. L. P. is elismertek s határozati javaslat alakjában közösen nyújtottak be a stuttgarti kongresszuson a következő két pontban foglalva össze:

"A forradalmi szocialista mozgalomnak szüksége van egy politikai, mint a gazdasági munkásszervezetekre; az előbbire, mint propagandára és hadakozásra a szavazás civilizált eszközével, az utóbbira, mint az egyedüli elgondolható fizikai erőre, mely erő nélkül a szavazás csak holdvilág lenne és amely erő lényeges a kapitalista osztály végső kizárására."

"Politikai szervezet nélkül munkás-, vagy szocialista mozgalom nem érheti el a győzelmet; a gazdasági nélkül a politikai győzelem napja, leveretésének napja lenne. A gazdasági szervezet nélkül a mozgalom csak "pure and simple" politikuskokat szülné s fejlesztené, akik csak elősködésnek s elárulnak a mozgalmat; politikai szervezet nélkül a mozgalom csak agent provocateurok szülné és nevelne, kik orozva ölnék meg azt.

Az a töredék, mely a Trautmann-St. John-Axelson-féle társaságnál maradt nem az I. W. W. Ami megmaradt az csak egy rut váltott gyermek, amelyen felismerhető az anarchia minden utalatos jele.

Testvéri üdvözlettel

Daniél De Leon.

FIGYELEM ELVTÁRSÁK.

Felhívjuk az elvtársak figyelmét a Népszava tanulságos és díszes, 1909. évi naptárára, mely könyvkereskedésünkben kapható. A naptár ára 25 cent.

Ugyancsak megjelent német nyelven a Volksstimme Kalender. Ára 30 cent.

Rendeléseket csak az összeg előleges be- küldése mellett eszközölünk.

A magyarországi szociáldemokrata párt tudományos folyóirata a Szocializmus. Előfizetési ára: egy évre 2 dollár, fél évre egy dollár.

Minden szervezet és elvtárs tartsa kötelességének a "Szocializmus"-t megrendelni és terjesztetni.

Előfizetéseket továbbit a Népakarat kiadó-hivatala az összeg beküldése ellenében.

EGYLETI HIREK.

A New Yorki Szoc. Munk. Szerv. II. oszt. folyó hó 21-én, szombaton este 8 óraker, helyiségében (404 E. 64th St., I. em.) vita estélyt rendez, melyre tömeges megjelenést kérnek a Vita rendezői.

Az első osztályban szombatban, f. hó 21-én vitaestély lesz. Tárgy: Az I. W. W. új elvi nyilatkozatából a politikai klauzula kikapcsolása jelenti-e a politikai mozgalom szükségességének elvetését.

A Bridgeporti Szocialista Munkás Szervezet f. hó 22-én, vasárnap d. u. 3 óraker, helyiségében (257 Howard Ave.) felolvasást rendez.

Tárgy: A munkásmozgalom Amerikában. Előadó: Ábet Ádám.

A New Yorki Szoc. Munk. Szerv. II. oszt. tálya elhatározta, hogy helyiségében (404 E. 64th St. I. emelet) a tél folyamán tanfolyamot rendez az angolnyelv elsajátítására és a szocializmus népszerű ismertetésére.

Felhívjuk a new yorki magyar elvtársakat és munkástársakat, használják fel ez alkalom tudásuk bővítésére és jelentkezzenek e hó 28-ig Fischer S.-nál, 516 E. 6th St. alatt, hol bővebb felvilágosítást nyernek.

A Pittsburg és Környéke Szocialista Munkás Szervezet agitacionális bizottsága felhívja a Pittsburg és környéki munkások figyelmét az alábbi előadásokra, melyek a szervezet helyiségében, 210 Electric Ave. lesznek megtartva:

Nov. 18-án. Vitaestély. Tárgy: Vallás és tudomány.

Nov. 25-én. Electrotechnikai előadás. Előadó: Krémer János.

Dec. 2-án. A szocializmus népszerű ismertetése. Előadó: Vitális Boldizsár.

Dec. 9-én. Electrotechnikai előadás. Előadó: Krémer János.

Dec. 16-án. Természettudományok. (Hackel és a Darwinizmus.) Előadó: Vitális Boldizsár.

Dec. 23-án. Vitaestély. Tárgy: Az általános politikai helyzet és a gazdasági kérdések megvitatása.

Dec. 30-án. Előadás a csillagászatban. Előadó: Krémer János.

MULATSÁGOK.

A S. L. P. St. Louisi Sectioja 1908 november 21-én, a Concordia Club Hall-ban (1441 Chouteau Ave.) nagy tánccmulatságot rendez, mely alkalommal szinre kerül: DIE TOCHTER DES STAATSANWALTS bohózat egy felvonásban, irta: Max Kegel. Belépő jegy 25c. Kezdeté este 8 óraker. Testvérek! Munkások! Gyertek el mindnyáan, hogy mulatságok nagy és szép legyen.

A Pittsburg és Környéke Szocialista Munkás Szervezet 1908 november 20-án, pénteken gazdag műsorral egybekötött kedélyes estélyt rendez. Szinre kerül a

SZELLEMEES HÖLGY

vigjáték egy felvonásban. Belépti-díj 15c. Kezdeté este 8 óraker. A vidéki elvtársakat tisztelettel meghívja a Rendezőség.

REGÉNY.

RASZKOLNYIKOV

(BÜN ÉS BÜNHÖDÉS.)

Irta: DOSZTOJEVSKIJ M. TÓDOR.

Első rész.

(Folytatás) (2)

Az én rongyos ruhámhoz okvetlenül pirkára van szükségem, akármiyen vén drapsa, csak ne ez a szörnyűség. Ilyet senki se visel; egy versztányiról fel lehet ismerni.... földolig pedig az, hogy felismerhetik. Pedig okvetlenül arra kell törekedni, hogy feltűnő ne legyen.... Kicsiségek, de igen nevezetes kicsiségek. Ilyen kicsiségek döntik mindig vezélybe az embert.

Nem messze kellett mennie; már tudta is, hogy szállása kapujától hány lépésnyire van; éppen kétszázharminca. Akkor számította ki, mikor egyszer nagyon is el volt merülve tervezettségbe. Abban az időben még ő maga sem hitt terveiben, csak ingerelte magát képtelen bátorságával. De most, két hónap után, másképen kezdett gondolkozni és nem véte többé figyelembe hiányzó erejéről és határozatlanságáról tartott monológját, a "képtelen" ábrándot nagyon is jóra valónak kezdé tekinteni, habár még mindig nem hitt magában. Ezuttal már az volt a célja, hogy próbát tegyen jóra való tervével s izgatottsága nőttön nőtt.

Magánkivül és ideges izgatottsággal ment a legmagasabb házhoz, amelynek egyik fala egy csatorná felé, a másik pedig az ...-utcarra szolgált. Ez a ház csupa apró lakásokból állt s mindenféle mesteremberek, munkások laktak benne, u. m. szabók, lakatosok, szakácsnők, németek, saját személyök után elégedő leányok, kisebb hivatalnokok, stb. A ki- és bejá-

rók folytonosan tarkáltak ott a ház mindkét kapuja alatt és mindkét udvarán. Három, vagy négy házmeister is volt. A fiatal ember nagyon meg volt elégedve, hogy nem találkozott egyikükkel sem s azonnal befordult a kapu alatt jobbra, a lépcsőre. A lépcső sötét és szűk volt, de ő már ismerte és tanulmányozta ott a járást s nagyon tetszett neki az egész: ilyen sötétségben még a kíváncsi szemek sem veszedelmesek.

"Ha már most is úgy félek, mi történnék még akkor, ha valahogy tényleg arra kerülne a sor, hogy hozzá fogjak magához a kivitelhez?... — gondolá önkénytelenül, feljutva a negyedik emeletre. Itt emberek álltak útját, akik egy lakásból butort hordtak ki. A fiatal ember már régebben tudta, hogy abban a lakásban egy német hivatalnok lakott a családjával, egy látszik, hogy a negyedik emeleten, ezen a lépcsőn, ezen a folyosón, egy időre csak maga a vén asszony fog lakni. Ez igen jó.... minden esetre.... — gondolta magában s beszengett a vén asszonynál. A csengettyü gyengén kilimpelt, mintha bádógból készült volna, nem rézből. Az ilyen apró lakásokban csaknem mind ilyen csengettyük vannak. Ő már elfelejtette ennek a csengettyűnek a hangját s most ez a különös hang mintha egyszerre valamit eszébe juttatott volna neki, mintha valamit világossá tett volna előtte.... Összerázkódott s egyszerre gyengének érezte idegeit.

Nemsokára kinyitott az ajtó a kis folyosóra: a ház lakója, egy asszony, gyanakodólag nézett ki az ajtó nyílásán, úgy hogy csak fénylő, apró fekete szemek voltak láthatók. Miután azonban látta, hogy a folyosón sok ember van, nekibátorodott és egészen kinyitotta az ajtót. A fiatal ember féltepet a küszöbön, bement a sötét előszobába, amely mellett egy kis konyha volt. Az öreg asszony szótlanul állt előtte s kérdőleg nézett rá. Alacsony, száraz, körülbelül 60 éves vén asszony volt, éles gonosz tekintetű szemekkel, kis hegyes orral, hajadonfővel. Világos, kissé szürke haja, erősen meg volt zsírral kenve. Vékony, hosszú tyuk-lábakhoz hasonló nyakára valami flanelrongy volt vetve, válláról pedig, a meleg idő dacára, gyűrött, ócska köpeny lógott le. Az öregasszony minden pillanatban köhécselt és krákkogott. Úgy látszik, hogy a fiatal ember valami különös tekintettel nézhetett rá, mert az ő szemében is újra látható volt az iménti gyanakodás.

A nevem Raszkolnyikov, tanuló: ezélt egy hónappal voltam már kegyednél, sietett a fiatal ember elmorogni a bemutatkozást, félig meghajtva magát, eszébe jutván, hogy kedvesnek kell lennie.

— Emlékszem bátyuska, igen jól emlékszem, hogy volt ön itt, felelte az öreg, nem véve le a fiatal ember arcáról kérdő tekintetét. — Nos, megint olyan dologban járok, folytatta Raszkolnyikov kissé megriadva és meglepetve a vén asszony gyanakodó tekintetét. — Egyébiránt meglehet, hogy ő mindig ilyen, csak én nem vettem akkor észre, — gondolta kellemetlen érzéssel.

Az öreg asszony elhaltatott, mintha gondolatokban merült volna, aztán félreállott s a szoba ajtajára mutatva, vendégét előre bocsátá és így szólt:

Tessék, bátyuska. A kis szoba, amelybe a fiatal ember belépett, sárga tapétával, ablakain csalánzóvetű függönyökkel volt ellátva és e pillanatban egészen meg volt világítva a lemenő nap sugaraitól. "Meglehet, hogy majd akkor is így fog a nap sütni", — gondolta Raszkolnyikov önkénytelenül, aztán gyors pillantással végig nézett a szobában mindent, hogy a viszonyokat lehetőleg kitanulja s emlékezetébe vessé. Hanem a szobában nem volt semmi különös. A burtorzat valamennyi darabja nagyon ócska s sárga fából való, — egy fa-támlával ellátott diványból, egy a divány előtt álló ovál-alaku gömbölyű asztalból s egy az elválasztó asztal mellett álló, tükrös toalette-asztalból áll, a falak körül székek voltak, sőt néhány olcsó szerű kép is volt látható sárga rámkában, kezükön madarat tartó német kisasszonyokat ábrázolva: ennyi volt az egész burtorzat. A szőgletben egy kis szentkép előtt lámpa égett. Minden nagyon tiszta volt: a burtorok is s a padozat tiszta simára volt takarítva; minden ragyogott. "Lizaveta dolga" — gondolta a fiatal ember. Egy kis port sem lehetett látni az egész lakásban.

"A gonosz vén özvegyasszonyoknál mindig ilyen nagy a tisztaság", — folytatta Raszkolnyikov magában s kíváncsian nézte a másik kis szobába vezető ajtón levő rízta szövetű függöny mögé; a másik kis szobában áll az öreg asszony ágya és szekrénye, s ebben a szobában Raszkolnyikov még egyszer sem nézett széjjel. Az egész lakás ebből a két szobából állt.

— Mi tetszik? kérdé szigorúan a vénasszony, bemenvén a szobába s úgy, mint az imént, megint szembe állva vele, hogy egyenesen a szeme közé nézhessen.

— Zálogot hoztam, itt van! S a fiatal ember egy ócska, lapos, ezüst órát vett ki zsebéből. A hátsó lapjára a földgömb volt felvésve. Lánca acélból volt.

— De hiszen már az előbbi zálog határideje is letelt. Tegnapelőtt mult egy hónapja, hogy letelt.

(Folytatjuk.)

EGYLETI KALAUZ.

I. osztály. New Yorki Szocialista Munkásszervezet egyleti helyisége 431 E. 6th St. (Oravetz-féle "Árpád Hall" első emeleti gyűlésterme). Üzleti üléseit tartja minden első szombatján. Minden szombat este vita vagy felolvasás. Titkár Basky Ferenc, 516 E. 6th St. c. o. "Népakarat", kihez minden a szervezetet érdeklő levelek intézendők. Vendégeket szívesen fogad a szervezet.

A chicagói Ladies Tailor Local Union, No. 538. I. W. W. Gyűléseit tartja minden első és harmadik keddjén este 7 órakor, 8-10 Clark St.

XXIV. oszt. Berwick, Pa. Elnök: Hoffenberg J. p. és lev. titkár Kőmives J., 1210 2nd Ave., hova minden az osztályt érdeklő levelek intézendők.

I. N. Y. M. Ifjúsági Kör tánciskolája. ÁRPÁD HALL 431 E. 6th St. New York. Angol-magyar iskola kétszer hetenkint, hétfőn és csütörtökön a LIBERTY HALL-ban 49 Mercer St. Newark, N. J.

Dr. BIEBER E. LAJOS magyar fogorvos 383 E. 8th Street New York

Mrs. KLEIN magyar kávéház és étterem 257 Springfield Ave. Newark.

Wachsman női és férfi-dívat áruháza 86 Avenue A New York.

Mrs. J. HOFFMANN, MAGYAR VIRÁGÜZLETE 971 SECOND AVE. 51. és 52. utca között N. Y.

JOS. BERLOCK FÉRFI SZABÓ 1118 Thirteenth Ave. East Oakland, Ca

Angol Magyar iskoláiban 238 E. 6th St. és 1528 Second Ave. (79th St.)

Katolín János FÉNYKÉPESZ 3616 N. Broadway, St. Louis

Ugyes magyar szülésznő Jergler Paula Budapestben az egyetemen vizsgázott és a budapesti klinikán főbábo volt, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben.

TULY az egyedüli magyar FÉNYKÉPESZ NEWARKON, N. J. 4 West Street.

HIRDETÉSEK E rovat alatt közöltétekért nem vállalunk felelősséget. Keresem Goldstein testvérek és Veinberger barátaimat, asztalosok. Tudtommal Minnapolisban vannak. Kérem őket, vagy azokat, kiknek hollétükről tudomásuk van, címüket velem tudatni szíveskedjenek. Petri Károly. Sherman St. 68, Passaic, N. J.

Beldegreen budapesti fényképész 32 Avenue C 3-ik u.sarok, New York

Péter Lajos Rákóczi Hall'-hoz címzett, Vendéglő, Kávéház és Étterme. 4-ik utca 197, New York

JÓZSEF KÁROLY MAGYAR PÉK 615 So. 2nd St. St. Louis, Mo. Megrendeléseket házhoz szállított. Hajó- és vasutjegyeket eladok, valamint pénzt küldök minden irányban.

FINTA MIHÁLY BORBÉLY ÉS MODRÁS 516 E. 6th Street, New York

Divatos Cipők oleső árban kaphatók a "UNION SHOE CO."-nál. Ave B. cor. 4th st. NEW YORK.

RIZSÁK JÁNOS közjegyző, pénzzsallító és váltó-intézet Főútlel 127 Second St., Passaic, N. J.

Erdélyi Vendéglő 263 9th St. cor. Clementine. San Francisco, Cal Friss izletes magyar ételek és italok. Az elvtársak kedvelt találkozó helye. Pool és biliárd asztalok.

ROTHSAMUEL győgszertára a Megváltóhoz 125 Ave. A, cor. 8th St., New York

Bevándorlók figyelmébe ajánlja csinosan berendezett tisztas jutányos áru SZOBIAT. 513 E. 6th St. NEW YORK.

ETTERMEM ÉS KÁVÉHÁZOM a magyar nyelvű öntudatos munkások kedvelt találkozó helye. Izletes friss étkek. — Hazai biliárd asztalok. Bel és külföldi pártlapok. Feltétlen megbízhatóság.